

RAPORT DE MONITORIZARE A IMPLEMENTĂRII AGENDEI NAȚIONALE DE BUSINESS 2012-2013

**PRIORITĂȚILE MEDIULUI DE AFACERI
ÎN DOMENIUL FISCAL ȘI VAMAL**

(Ediția a 3-a)

Iulie 2014

RAPORT DE MONITORIZARE A IMPLEMENTĂRII

***AGENDEI NAȚIONALE DE BUSINESS
2012-2013***

**PRIORITĂȚILE MEDIULUI DE AFACERI
ÎN DOMENIUL FISCAL ȘI VAMAL**

(Ediția a 3-a)

ACEST RAPORT ESTE UN PRODUS AL AGENDEI NAȚIONALE DE BUSINESS, FACILITAT DE IDIS "VIITORUL", CU SUPTORUL CIPE (CENTER FOR INTERNATIONAL PRIVATE ENTERPRISE).

Agenda Națională de Business din Moldova (ANB) reprezintă o platformă comună a peste 30 de asociații de business și Camere de Comerț și Industrie, reunite în cadrul rețelei cu scopul de a influența politicile și practicile autorităților publice din domeniul dezvoltării activității de afaceri, prin participarea lor activă și transparentă la toate etapele dialogului public-privat (DPP).

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

CIPE este una dintre cele patru instituții de bază al National Endowment for Democracy (NED). Din 1983, CIPE a susținut mai mult de 1.000 de inițiative locale în peste 100 de țări în curs de dezvoltare privind politica de advocacy și reforma instituțională. CIPE oferă asistență de management și sprijin financiar la nivel local organizațiilor pentru a-și consolideze capacitatea de implementare a reformelor democratice și economice.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale publicației trebuie să conțină referințe la ANB și/sau IDIS "Viitorul".

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați Coordonatorul Relații Publice al IDIS „Viitorul”.
PERSOANA DE CONTACT: Diana Lungu – diana.lungu@viitorul.org.

ADRESA DE CONTACT:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova
Telefon: (373-22) 21 09 32
Fax: (373-22) 24 57 14
www.business.viitorul.org
www.viitorul.org

■ Cuprins

Abrevieri	6
Introducere	7
Scopul și obiectivele monitorizării	8
Metodologia de monitorizare a implementării ANB 2012-2013	9
Transparența în procesul decizional	11
Recomandări pentru creșterea transparenței în procesul decizional și a calității dialogului public-privat	13
Sumar: Gradul de implementare a priorităților ANB 2012-2013 în domeniile fiscal și vamal	14
Comentarii: Gradul de implementare a priorităților ANB 2012-2013	22
Gradul de implementare a priorităților sectoriale ANB 2012-2013	48
Concluzii	55
Recomandări cu privire la procesul de monitorizare	57
Note	58

■ Abrevieri

AIR – Analiza Impactului de Reglementare

ANB – Agenda Națională de Business

CCI – Camere de Comerț și Industrie

CF – Codul Fiscal

CNP – Consiliul Național pentru Participare

CV – Codul Vamal

FPAC – Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității RM

FPMA – Foaia de parcurs privind acțiunile Guvernului în vederea eliminării
constrângerilor critice în calea mediului de afaceri 2013-2014

HG – Hotărâre de Guvern

IFPS – Inspectoratul Fiscal Principal de Stat

ME – Ministerul Economiei

MF – Ministerul Finanțelor

MTID – Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor

PAG – Programul de Activitate al Guvernului

PA – Planul de Acțiuni al Guvernului

RM – Republica Moldova

SIA – Serviciul Informațional Automatizat

SFS – Serviciul Fiscal de Stat

SV – Serviciul Vamal

TIC – Tehnologia informației și comunicațiilor

UE – Uniunea Europeană

■ Introducere

Raportul de monitorizare a implementării priorităților Agendei Naționale de Business (ANB) 2012-2013 (numit în continuare Raport) reprezintă a treia ediție elaborată în cadrul rețelei ANB. Acesta urmărește să ateste progresele înregistrate în implementarea priorităților respective în perioada septembrie 2013 – iulie 2014.

Amintim că ediția 2012-2013 a ANB a fost lansată în luna noiembrie 2011, ca rezultat al eforturilor grupului de lucru pentru formularea priorităților ANB, creat din reprezentanți ai asociațiilor de business-ale rețelei. Acest grup a formulat mai multe soluții de îmbunătățire a condițiilor de desfășurare a afacerilor pentru domeniile politicii și administrării fiscale și vamale. Aceste domenii au fost primordiale deoarece reflectau interesele tuturor asociațiilor membre. În afară de aceasta, pentru fiecare din cele patru sectoare de afaceri, reprezentate de asociațiile membre, a fost elaborată câte o agendă sectorială (pentru sectoarele TIC, transporturilor, businessului agricol și cel al construcțiilor).

Pornind de la obiectivele ANB ca platformă a asociațiilor de business, raportul de monitorizare a implementării priorităților ANB 2012-2013 se referă la influențarea procesului decizional în domeniul reglementării activității de afaceri din RM prin implicarea activă și transparentă în dialogul cu autoritățile. Mai specific, acesta își propune să monitorizeze rezultatul eforturilor de advocacy ale rețelei, măsurat prin numărul propunerilor, formulate de membrii rețelei, regăsite în documentele de politici ale autorităților de stat, precum și, prin impactul acestora asupra mediului de afaceri.

Astfel, Raportul reprezintă instrumentul de bază de măsurare a progresului privind eliminarea unui număr cât mai mare de constrângeri și bariere în activitatea de întreprinzător. În timp ce în procesul de monitorizare am urmărit câte și care dintre soluțiile propuse de ANB au ajuns să fie reflectate în documentele de politici publice, cel mai mult, în acordarea calificativelor și formularea concluziilor raportului de față, a cântărit existența sau lipsa impactului acțiunilor din respectivele documente de politici publice asupra calității mediului de afaceri din domeniile țintă.

Totodată, reieșind din obiectivul ANB avut în vedere în procesul de monitorizare (influențarea procesului decizional în domeniul reglementării activității de afaceri prin implicarea activă și transparentă în dialogul public-privat), Raportul face și o sinteză a instrumentelor și metodelor utilizate de ANB în cadrul dialogului public-privat, precum și vine cu recomandări referitoare la creșterea transparenței în procesul decizional și a calității dialogului public-privat.

■ Scopul și obiectivele monitorizării

Prin monitorizarea implementării priorităților ANB 2012-2013, ca și în rapoartele precedente, am urmărit realizarea următoarelor obiective:

- Analiza gradului de convergență dintre prioritățile ANB și agenda autorităților, prin evaluarea comparativă a priorităților ANB 2012-2013 cu prevederile documentelor de politici publice;
- Stabilirea nivelului de realizare a priorităților Agendei Naționale de Business 2012-2013 și monitorizarea evoluției de implementare a acestora;
- Identificarea obstacolelor de implementare a priorităților mediului de afaceri, precum și propunerea soluțiilor pentru depășirea acestora;
- Formularea unor concluzii și recomandări privind promovarea mai activă a priorităților mediului de afaceri în cadrul dialogului public-privat prin prisma rezultatelor atestate.

■ Metodologia de monitorizare a implementării ANB 2012-2013

Metodologia utilizată s-a bazat pe tradiționalul arsenal de instrumente folosit în cadrul rețelei ANB pentru identificarea progresului în realizarea priorităților platformei. Printre acestea se numără:

- 1. Ședințele grupului de lucru** pentru monitorizarea implementării priorităților ANB 2012-2013. Grupul de lucru este constituit din reprezentanți ai asociațiilor membre ale ANB și CCI, care sunt delegați voluntar de către asociații sau CCI.
- 2. Raportul de implementare și monitorizare a priorităților ANB 2012-2013**, raportul de evaluare a implementării priorităților ANB 2012-2013, prin care s-a monitorizat și evaluat progresul de implementare a priorităților ANB din luna octombrie 2012 și respectiv septembrie 2013.
- 3. Interviuri cu reprezentanții asociațiilor de business și ai autorităților.** apihcE/ANB a avut întrevederi cu liderii și reprezentanții asociațiilor de business, precum și cu reprezentanți ai autorităților publice. În cadrul acestora, s-a urmărit atestarea progresului în implementarea priorităților ANB 2012-2013 pentru fiecare dintre domeniile-țintă, precum și identificarea acțiunilor și măsurilor concrete întreprinse de autorități.
- 4. Chestionarea asociațiilor-membre ANB și a companiilor-membre ale asociațiilor care fac parte din ANB.** În scopul monitorizării implementării priorităților ANB 2012-2013, au fost elaborate și expediate tuturor membrilor ANB chestionare detaliate prin care au fost notate rezultatele prioritățile identificate din domeniile fiscal și vamal. Chestionarele includ patru variante de apreciere a implementării soluțiilor propuse de ANB („realizat”; „parțial realizat/în curs de realizare”; „fără schimbări” și „situația s-a înrăutățit”), cu propunerea de a comenta/motiva calificativul acordat.
- 5. Analiza programelor, planurilor, rapoartele de activitate, și altor documente de politici ale autorităților,** relevante pentru prioritățile ANB. Printre documentele examinate se numără:
  - Programul de Activitate a Guvernului pentru anii 2013-2014;
  - Planul de Acțiuni al Guvernului pentru anul 2014;
  - Foaia de parcurs privind acțiunile Guvernului în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri 2013-2014, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.765 din 25.09.2013;
  - Raportul privind implementarea acțiunilor stabilite pentru trimestrul III, 2013 în Foaia de parcurs privind acțiunile Guvernului în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri 2013-2014;
  - Raportul privind implementarea Foi de parcurs pentru acțiunile Guvernului în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri 2013-2014 (situația din 01 februarie 2014);
  - Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 4 din 14.01.2014;
  - Planul de dezvoltare a Serviciului Fiscal de Stat pentru anii 2011-2015;

- Raportul de activitate a Serviciului Fiscal de Stat pentru anii 2012 și 2013;
- Programul de dezvoltare strategică a Serviciului Vamal pentru anii 2012-2014;
- Raportul privind activitatea Ministerului Economiei în anul 2013.

6. Buletinul lunar ANB al modificărilor legislative, prin care s-au urmărit modificările cadrului legislativ pentru domeniile monitorizate de rețea.

7. Rapoartele de intervenție pe marginea politicii bugetar-fiscale pentru anul 2014 și de evaluare a politicii bugetar-fiscale pentru anul 2013, lansate de către reprezentanții ANB în cadrul CNP.

8. Monitorizarea site-urilor ministerelor, agențiilor și altor autorități de stat relevante pentru domeniile de interes ale ANB.

9. Examinarea altor surse de informații (agenții de știri, site-uri ale asociațiilor de business, organizațiilor non-guvernamentale și profesionale care activează în domeniile monitorizate de ANB).

Ca și în cazul rapoartelor precedente, prioritare pentru identificarea progresului în implementarea priorităților ANB 2012-2013 au fost notele și calificativele acordate de către reprezentanții ANB în cadrul chestionării și al interviurilor desfășurate. În cazurile în care calificativele acordate de reprezentanții ANB diferă substanțial, s-a luat în considerație informația obținută de la autorități.

■ Transparența în procesul decizional

Implicarea sectorului privat în procesul decizional constă în îmbunătățirea calității deciziilor adoptate de autoritățile publice. Comunicarea eficientă și reciproc avantajoasă între autoritățile publice și business, în procesul participativ de elaborare a politicilor, determină nivelul și calitatea dialogului public – privat.

Instrumentele principale prin care mediul de afaceri poate participa la procesul decizional sunt:

- consultarea la examinarea proiectelor de decizii;
- mecanismele instituționalizate la nivel central și local de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și mediul de afaceri.

Agenda Națională de Business (ANB), prin rețeaua sa de susținători – asociațiile de business, Camerele de Comerț și Industrie (CCI) și comunitățile de afaceri din Republica Moldova – își propune să participe activ la dialogul public-privat (DPP), în vederea îmbunătățirii cadrului de politici economice și a facilitării dezvoltării antreprenoriatului. În acest scop, ANB vine regulat cu propuneri și recomandări în procesul de consultări publice, ca parte a procesului decizional. În acest context, instrumentele utilizate de ANB au fost:

- **Raportul de intervenție pe marginea politicii bugetar-fiscale și vamale pentru 2014** a fost elaborat, în contextul consultărilor publice, de experții și membrii ANB, care au formulat mai multe opinii și comentarii pe marginea modificărilor și completărilor propuse la politica bugetar-fiscală și vamală pentru anul 2014, care au un impact potențial major asupra calității mediului de afaceri. Potrivit raportului, modificările și completările propuse sunt, în mare parte, în spiritul politicilor „punitive” și nu prevăd simplificarea activităților economice. Aceste constatări și concluzii au fost inserate în Declarația de poziție a ANB și discutate în cadrul conferinței de presă pe marginea politicii bugetar-fiscale și vamale pentru 2014, susținută de membrii Agendei Naționale de Business. Totodată, prin intermediul grupului de lucru „Economie, finanțe și mediu antreprenorial” al CNP, raportul nominalizat a ajuns pe masa autorilor proiectului - Ministerul Finanțelor.
- **Reprezentanții ANB au susținut poziția aplicării TVA de 8% în agricultură** în cadrul studiului „Analiza comparativă a mecanismelor de impozitare cu TVA a produselor agricole”. Tot în acest context, membrii Agendei Naționale de Business au discutat cotele TVA în agricultură cu consultantul internațional al Guvernului, exprimându-și argumentele în acest sens.
- **ANB a elaborat un AVIZ la proiectul Programului de Dezvoltare Strategică a Inspecției Financiare pentru anii 2014-2016**, supus consultărilor publice de către Ministerul Finanțelor. În acest context, membrii ANB au obiectat extinderea competențelor de control ale Inspecției Financiare asupra sectorului privat.
- **Recomandările și propunerile ANB la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii privind transparența în procesul decizional** urmăresc stabilirea în lege a unui termen mai mare, necesar pentru consultarea unui proiect de decizie, instituirea mecanismului detaliat de responsabilizare pentru nerespectarea transparenței în procesul decizional și reglementarea mecanismelor instituționalizate la nivel central și local de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și societatea civilă, implicit mediul de afaceri.
- La anunțul Ministerului Justiției, **ANB a înaintat propunerile sale privind modificarea și completarea Regulamentului cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor**. Prin prisma recomandărilor și propunerilor

formulate, ANB optează pentru revizuirea integrală, în complex, a legislației ce reglementează transparența procesului decizional întru redresarea problemelor conceptuale ce stau în calea mediului de afaceri în dialogul cu autoritățile statului.

- **ANB este reprezentată în diferite consilii consultative și grupuri de lucru** pe lângă autoritățile publice, prin intermediul experților ANB și al membrilor Agendei Naționale de Business. În cazul reglementării activității de întreprinzător, inclusiv la nivel local, aceste mecanisme trebuie să constituie acele platforme de dialog și comunicare dintre mediul de afaceri și autoritățile publice. În pofida acestui fapt, consiliile consultative și/sau grupurile de lucru, create de autoritățile publice centrale, în mare parte, sunt nefuncționale sau formale, iar un șir de autorități publice, în mod special, autoritățile publice locale, nici nu au creat asemenea mecanisme.
- **Audierea publică** reprezintă un nou instrument, prin care mediul de afaceri își poate aduce contribuția în definirea și adoptarea politicilor publice. În acest sens, ANB a organizat audierea publică *„Amenzile și penalitățile fiscale – un stimulent pentru conformarea benevolă sau barieră pentru întreprinzătorii din Republica Moldova?”*. Acest eveniment de dezbatere și consultare publică a avut ca scop oferirea unui forum de dezbatere și exprimare publică tuturor părților interesate de a-și prezenta punctul de vedere referitor la problemele existente în cadrul sancțiunilor fiscale aplicate agenților economici. În final, a fost elaborat un raport sinteză, prezentat public, care a cuprins concluzii și recomandări privind îmbunătățirea sistemului de sancționare a agenților economici pentru contravențiile fiscale.

■ Recomandări pentru creșterea transparenței în procesul decizional și a calității dialogului public-privat

1. Respectarea legislației cu privire la procesul decizional de către autoritățile publice și dezvoltarea capacităților lor instituționale la realizarea cerințelor legale privind transparența în procesul decizional;
2. Eliminarea birocrăției, intereselor și factorului politic în activitatea și transparența decizională a autorităților publice;
3. Instituirea mecanismului legal de nepromovare și neexaminare de către autoritățile publice a proiectelor de decizii, care nu au fost supuse transparenței, precum și la care lipsește analiza impactului de reglementare;
4. Stabilirea în legislație a mecanismelor de responsabilizare individuală pentru încălcările prevederilor legale și nerespectarea cerințelor de transparență;
5. Revizuirea integrală, în complex, a legislației ce reglementează transparența procesului decizional, inclusiv transparența decizională parlamentară, pentru a elimina neclaritățile și contradicțiile, pentru a îmbunătăți mecanismul de consultare și dialog dintre mediul de afaceri și autorități, ca acesta să nu se transforme într-o simplă formalitate;
6. Consolidarea platformelor de dialog și consultare a mediului de afaceri în procesul decizional, prin instituirea, dezvoltarea și funcționarea mecanismelor instituționalizate la nivel central și local de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și mediul de afaceri. Această cerință reiese și din prevederile Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

■ Sumar: Gradul de implementare a priorităților ANB 2012-2013 în domeniile fiscal și vamal

După cum am menționat și în rapoartele precedente, punctul de referință pentru stabilirea progresului în implementarea priorităților ANB 2012-2013 îl constituie perioada formulării respectivelor priorități (octombrie-noiembrie 2011). În raportul de implementare și monitorizare a priorităților ANB, lansat în luna octombrie 2012, menționam că din cele 13 priorități generale ANB, doar în privința a trei s-a înregistrat un progres parțial. Pentru alte șapte nu am identificat atunci vreo schimbare, iar referitor la alte trei priorități - situația s-a înrăutățit. Tot atunci am precizat că principala cauză este calitatea scăzută a dialogului public-privat: cazurile frecvente de nerespectare de către autorități a legislației privind transparența decizională, refuzul sau ignorarea invitațiilor la discuțiile publice cu asociațiile de afaceri și societatea civilă, dar mai ales, discrepanța enormă care exista între cele două agende: agenda autorităților și cea a mediului de afaceri. De exemplu, din cele 13 priorități ale ANB 2012-2013 în domeniile fiscal și vamal, în Planul de Acțiuni al Guvernului pentru anii 2011-2014, regăseam atunci câteva acțiuni doar pentru trei dintre ele.

După aproape un an, în raportul din luna septembrie 2013 menționăm un progres mai accentuat în privința apropierii celor două agende. Astfel, în noul Program de Activitate al Guvernului (2013-2014), regăseam 13 activități planificate pentru nouă priorități din ANB 2012-2013, și o singură prioritate din ANB 2010. Remarcam atunci că, pentru prima dată, un număr atât de mare de propuneri venite din partea ANB au ajuns să fie incluse în documentele de politici publice, făcându-ne să sperăm la o îmbunătățire a calității dialogului public-privat. La nivel de rezultate practice, dintre cele 13 priorități generale ale ANB 2012-2013, cinci au fost etichetate atunci ca „Parțial realizate/În curs de realizare”, în privința a șdin ele nu a fost înregistrată vreo schimbare, în timp ce doar una singură a fost etichetată cu calificativul „Situația s-a înrăutățit”. Însă, datorită perioadei scurte de la lansarea Programului de Activitate al Guvernului 2013-2014 (luna mai 2013), nu a fost posibil atunci să determinăm pe deplin impactul activităților corespunzătoare priorităților ANB, incluse în Program.

Astfel, raportul de față a captat într-o măsură mai mare aprecierile membrilor ANB referitoare la impactul practic al activităților din PAG 2013-2014 și al acțiunilor din Planul de Acțiuni al Guvernului (PA) pentru anul 2014 asupra calității mediului de afaceri în domeniile monitorizate, decât cele referitoare la gradul de convergență dintre ANB 2012-2013 și documentele de politici lansate de autorități. Pentru facilitarea procesului de monitorizare, am inclus în acest raport pentru fiecare din soluțiile propuse de ANB și activitățile/acțiunile corespunzătoare prevăzute în diferite documente de politici: Programul de Activitate al Guvernului 2013-2014, Planul de Acțiuni al Guvernului pentru anul 2014, Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității RM și Foaia de parcurs privind acțiunile Guvernului în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri -2014. Însă, efortul de monitorizare a rezultatelor a fost îngreunat de lipsa informațiilor, cel puțin la nivel public, cu privire la realizarea activităților și a acțiunilor din PAG 2012-2013 și respectiv PA 2014 (deși încă în luna mai 2014 am fost anunțați că până la sfârșitul lunii respective va fi lansat raportul privind implementarea PAG 2012-2013, acesta nu a mai apărut însă nici până la momentul finalizării raportului de față). Aceste documente au fost însă principalele documente vizate de monitorizarea actuală, întrucât, după cum am menționat mai sus, au fost „inspirate” într-o mare măsură (pe domeniul politicilor fiscale și vamale) de prioritățile ANB 2012-2013. În lipsa unor informații publice, însă, cu privire la gradul de realizare a activităților și acțiunilor respective, am fost nevoiți să ne bazăm pe aprecierile membrilor ANB, precum și pe informația din alte rapoarte la care ne-am referit în compartimentul de mai sus.

Astfel, măsurat ca impact practic resimțit la nivelul mediului de afaceri, nu doar ca nivel de convergență dintre cele două agende (a autorităților și a mediului de afaceri), progresul în implementarea priorităților ANB 2012-2013 atestat în raportul de față este puțin mai mare în comparație cu perioadele precedente (octombrie 2012 și septembrie 2013). Dintre cele 13 priorități generale ale ANB 2012-2013, acum opt fost

considerate „Parțial realizate/În curs de realizare”, în privința altor patru am atestat o schimbare, în timp ce în privința uneia, ca și în raportul precedent, a fost acordat calificativul „Situția s-a înrăutățit”. Detaliat pe soluții concrete, situația arată în felul următor:

Calificativul acordat	% din numărul de soluții concrete propuse pentru realizarea priorităților ANB etichetate cu calificativul corespunzător	
	Iulie 2014	Septembrie 2013
Realizat	0%	0%
Parțial realizat/În curs de realizare	51%	28%
Fără schimbări	46%	64%
Situția s-a înrăutățit	3%	8%
Total	100%	100%

Ca și în anii precedenți, niciuna din soluțiile individuale propuse de ANB 2012-2013 nu a putut fi considerată „Realizată”. În schimb, s-a majorat numărul celor notate cu „Realizat parțial/În curs de realizare”, de la 24% și 28% în perioadele precedente, până la 51% acum (20 soluții individuale). Respectiv, s-a redus numărul soluțiilor propuse, notate cu calificativul „Fără schimbări”, de la 61% și 64% în octombrie 2012 și respectiv, septembrie 2013, până la 46% acum (18 soluții individuale). Și doar în cazul unei singure soluții, calificativul acordat de reprezentanții ANB a fost „Situția s-a înrăutățit”. Este vorba despre propunerea de reducere a numărului și a mărimii sancțiunilor fiscale aplicate mediului de afaceri.

Cu toate că în perioada de referință am consemnat reducerea mărimii unor amenzi (ca în cazul celor pentru călătoria fără bilet în transportul auto de pasageri și pentru încasarea banilor în numerar în lipsa mașinii de casă și control), per ansamblu, am atestat o intensificare a politicii „punitivă” față de mediul de afaceri, prin majorarea multor amenzi, precum și prin introducerea altor noi. Impresia negativă, legată de regresul în privința acestei priorități este amplificată de caracterul, deseori, arbitrar, de aplicare a amenzilor și penalităților, precum și de lipsa legăturii de cauzalitate dintre intenția de comitere a contravenției fiscale și sancțiunea aplicată, precum și a legăturii dintre prejudiciul direct cauzat bugetului statului și mărimea sancțiunii.

Pintre soluțiile, în raport cu care am atestat anumite progrese, se numără cea de permitere a deducerii în scopuri fiscale a cheltuielilor pentru transportul, hrana și instruirea angajaților, precum și neimpozitarea acestora în limita cotelor stabilite cu TVA, excluderea lor din categoria facilităților acordate de angajator angajaților, cu toate consecințele de ordin fiscal ce reies din aceasta. Din punctul nostru de vedere, modificările respective reprezintă un pas spre normalitate, deși unul încă destul de mic, așa cum pragurile stabilite, componența și modalitatea de determinare a acestor cheltuieli limitează încă foarte mult companiile în posibilitatea lor de a le deduce în scopuri fiscale și de a nu fi impozitați cu TVA pentru cheltuielile firești de creare a unor condiții normale și adecvate de lucru pentru angajați.

La fel, a fost scutit de plata TVA importul unor categorii de tehnică agricolă, precum și mijloacele fixe incluse în capitalul statutar al companiilor, deși ultima reprezintă, de fapt, o revenire la prevederile existente acum 1-2 ani, și nu un progres autentic. Însă, aceste facilități reprezintă doar o mică fracțiune din cele necesare și solicitate de business pentru stimularea producerii de bunuri și a prestațiilor de servicii și, implicit pentru crearea unor condiții favorabile de dezvoltare pentru businessul din RM.

Anumite progrese au fost înregistrate și în privința optimizării sistemului de raportare fiscală. Însă, acest lucru se referă doar la punerea la dispoziția mediului de afaceri a unor sisteme de raportare electronică, și nu la simplificarea sistemului de raportare ca atare sau la înlăturarea prevederilor contradictorii și neclare din legislația fiscală. Acestea fac din acest proces unul costisitor și consumator de mult timp și eforturi, precum și permeabil pentru diferite abuzuri și interpretări din partea organelor cu funcții de control.

Și în privința simplificărilor procedurilor pentru derularea exportului au fost înregistrate anumite progrese, însă acestea sunt insuficiente pentru a vorbi despre o schimbare radicală în privința problemelor semnalate de ANB 2012-2013 în raport cu aceste situații. Vorbim aici despre excluderea cazurilor de aplicare a actelor normative cu caracter intern ale Serviciului Vamal; perfecționarea procedurilor de

control prin îmbunătățirea bazei tehnice și a implementării tehnologiilor și practicilor moderne de vămuire; excluderea practicilor de micșorare a termenului de tranzit; ajustarea termenului de tranzit pentru diferite categorii de transport.

În continuare, este prezentat un sumar al Agendei Naționale de Business 2012-2013, cu calificativele respective acordate pentru fiecare dintre cele 13 priorități generale ale ANB, determinate în rezultatul monitorizării implementării acestora. Sumarul respectiv este urmat de un tabel detaliat pentru soluțiile concrete propuse de ANB 2012-2013, corespunzătoare celor 13 priorități generale. Acest tabel este urmat, la rândul său, de comentarii detaliate pentru fiecare soluție individuală cu argumentarea calificativului acordat pentru implementarea respectivei soluții.

■ Sumarul Agendei Naționale de Business 2012-2013

Domenii	Priorități	Gradul de realizare
<i>Domeniul fiscal</i>	1. Optimizarea procedurilor de raportare obligatorie a mediului de afaceri față de autoritățile publice, creșterea eficienței și rapidității procesului și implementarea sistemelor informaționale eficiente în domeniul urmăririi impozitelor, inclusiv a mecanismului electronic de guvernare. Creșterea calității actelor normative din domeniul administrării fiscale și eliminarea posibilității de interpretare arbitrară a acestora.	<i>Parțial realizat/ În curs de realizare</i>
	2. Aplicarea prezumției de nevinovăție mediului de afaceri în relația cu organele de control.	<i>Fără schimbări</i>
	3. Excluderea sancțiunilor exagerate în cazul încălcărilor neintenționate și a lipsei prejudiciilor directe aduse statului. Introducerea echilibrului dintre mărimea prejudiciului cauzat și cea a sancțiunii aplicate.	<i>Situația s-a înrăutățit</i>
	4. Oferirea posibilității companiilor de a se înregistra ca plătitori de TVA imediat după înregistrare, fără vreo condiție de plafonare.	<i>Fără schimbări</i>
	5. Stimularea importului de tehnologii noi (inclusiv importul produselor de tip software), prin reducerea poverii fiscale.	<i>Fără schimbări</i>
	6. Stimularea creșterii nivelului de pregătire profesională a cadrelor întreprinderilor prin permiterea deducerii din baza impozabilă a cheltuielilor de educație și instruire a personalului.	<i>Parțial realizat/ În curs de realizare</i>
	7. Reducerea poverii fiscale pentru activitățile vitale de stimulare a vânzărilor (marketing, publicitate și promovare, etc.) și de creare a condițiilor adecvate de lucru pentru angajați.	<i>Fără schimbări</i>
<i>Domeniul vamal</i>	8. Creșterea transparenței activității Serviciului Vamal și a predictibilității procedurilor și plăților vamale.	<i>Parțial realizat/În curs de realizare</i>
	9. Simplificarea procedurilor și reducerea numărului de documente necesare pentru efectuarea exportului.	<i>Parțial realizat/ În curs de realizare</i>
	10. Excluderea obligației de plată a TVA la importul de echipamente și utilaje de producție. Excluderea obligației de plată a taxelor și TVA la importul pieselor de schimb destinate reparațiilor acoperite de garanție.	<i>Parțial realizat/ În curs de realizare</i>

Domeniul vamal	11. Aplicarea automată a termenului maxim de tranzit, prevăzut de legislația vamală, modificările fiind permise doar în cazuri excepționale, în baza prezentării unei motivări în scris.	Parțial realizat/ În curs de realizare
	12. Asigurarea transparenței modului de calculare a valorii în vamă a mărfurilor. Transferul datoriei de a demonstra incorectitudinea valorii în vamă a mărfurilor de la declarant către autoritatea vamală.	Parțial realizat/ În curs de realizare
	13. Recunoașterea certificatelor de conformitate internaționale, emise de către statele cu care RM a încheiat acorduri de recunoaștere mutuală.	Parțial realizat/ În curs de realizare

■ Agenda Națională de Business 2012-2013 detaliată pe soluții concrete propuse

	Prioritățile ANB	Soluții propuse	Gradul de realizare
Domeniul fiscal	1. procedurilor de raportare obligatorie a mediului de afaceri față de autoritățile publice, creșterea eficienței și rapidității procesului și implementarea sistemelor informaționale eficiente în domeniul urmăririi impozitelor, inclusiv a mecanismului electronic de guvernare. Creșterea calității actelor normative din domeniul administrării fiscale și eliminarea posibilității de interpretare arbitrară a acestora.	Asigurarea unei interacțiuni funcționale între diferite sisteme informaționale ale organelor de stat	<i>Fără schimbări</i>
		Prezentarea majorității rapoartelor în formă electronică	<i>În curs de realizare</i>
		Elaborarea de către Parlament a unui comentariu oficial la Codul Fiscal	<i>Fără schimbări</i>
		Realizarea inventarului tuturor actelor normative în domeniul administrării fiscale și aducerea acestora în conformitate cu prevederile legilor	<i>Fără schimbări</i>
	2. Aplicarea prezumției de nevinovăție mediului de afaceri în relațiile cu organele de control (Inspectoratul Fiscal)	Eliminarea planului privind colectarea veniturilor la buget din amenzi și penalități	<i>Fără schimbări</i>
		Delimitarea clară a funcțiilor și prerogativelor organelor însărcinate cu funcții de control fiscal	<i>Fără schimbări</i>
		Instituirea mecanismului responsabilității personale și instituționale a funcționarilor publici;	<i>Fără schimbări</i>
		Instituirea normei potrivit căreia vinovăția agentului economic este determinată exclusiv de către instanța de judecată	<i>Fără schimbări</i>
		Instituirea normei potrivit căreia sarcina probațiunii revine organului fiscal	<i>Fără schimbări</i>

	Prioritățile ANB	Soluții propuse	Gradul de realizare
Domeniul fiscal	3. Excluderea sancțiunilor exagerate, atunci când nu se confirmă intenția încălcării legii și existența unor prejudicii directe aduse statului. Introducerea echilibrului între mărimea prejudiciului adus și cea a sancțiunii aplicate	Reducerea numărului de sancțiuni (sau valorii sancțiunilor aplicate)	<i>Situația s-a înrăutățit</i>
		Introducerea normei care stabilește legătura de cauzalitate dintre intenție și sancțiunea aplicată, precum și echilibrul dintre mărimea prejudiciului și a sancțiunii aplicate	<i>Fără schimbări</i>
		Introducerea normei privind aplicarea sancțiunilor doar de către instanța de judecată	<i>Fără schimbări</i>
	4. Oferirea posibilității companiilor de a se înregistra ca plătitori de TVA imediat după înregistrare, fără condiții de plafonare	Eliminarea plafonului înregistrării benevole în calitate de plătitor de TVA	<i>Fără schimbări</i>
	5. Stimularea importului de tehnologii noi, inclusiv produse de tip software, prin reducerea poverii fiscale.	Tratarea în scopuri fiscale a tehnologiilor noi ca mărfuri și neimpozitarea importurilor lor cu impozitul pe venit la sursa de plată	<i>Fără schimbări</i>
		Eliminarea din categoria de royalty (redevență) în Codul fiscal a remunerației pentru achizițiile de software destinate exclusiv operării respectivului software, precum și a remunerației pentru achiziția în întregime a drepturilor de autor asupra unui software	<i>Fără schimbări</i>
	6. Stimularea creșterii nivelului de pregătire profesională a cadrelor întreprinderilor prin permiterea deducerii din baza impozabilă a cheltuielilor de educație și instruire a personalului	Includerea în Codul Fiscal a normelor privind deductibilitatea cheltuielilor educaționale și de instruire a personalului	<i>Parțial realizat</i>
		Eliminarea prevederilor actuale privind impozitarea persoanelor fizice pentru cheltuielile respective suportate de patron	<i>Parțial realizat</i>
	7. Reducerea poverii fiscale pentru activitățile vitale de stimulare a vânzărilor (marketing, publicitate, promovarea vânzărilor, etc.) și de creare a condițiilor adecvate de lucru pentru angajații întreprinderilor.	Eliminarea TVA pentru cheltuielile de promovare a vânzărilor (art. 99 și 95 (alin. 2, lit. c), CF)	<i>Fără schimbări</i>
		Eliminarea TVA pentru cheltuielile de creare a condițiilor adecvate de lucru (art. 99, CF)	<i>Parțial realizat</i>
		Acordarea dreptului de a hotărî care cheltuieli sunt necesare și ordinare exclusiv agentului economic (modificarea art. 24 (alin. 1), CF)	<i>Fără schimbări</i>
		Includerea în Codul Fiscal a normei privind deductibilitatea cheltuielilor pentru crearea condițiilor normale de lucru pentru angajați	<i>Parțial realizat</i>

	Prioritățile ANB	Soluții propuse	Gradul de realizare
<i>Domeniul vamal</i>	8. Creșterea transparenței activității Serviciului Vamal și a predictibilității procedurilor vamale, astfel încât agenții economici să poată prevedea pe cont propriu sumele care urmează a fi achitate pentru procedurile de import-export, documentele pe care vor fi obligați să le prezinte, precum și durata și consecutivitatea procedurilor.	Inventarierea tuturor actelor care reglementează procedurile vamale (realizarea Ghilotinei actelor normative și sub-normative care reglementează procedurile vamale)	<i>Parțial realizat</i>
		Aducerea acestor acte la o calitate care ar permite agenților economici să planifice în baza lor de sine stătător și în prealabil mărimea plăților vamale, timpul necesar pentru procedurile de import și export, setul de documente necesar, etc.	<i>Parțial realizat</i>
	9. Simplificarea procedurilor și reducerea numărului de documente necesare pentru efectuarea exportului.	Reducerea volumului documentației și simplificarea maximală a procedurilor pentru derularea exportului	<i>Parțial realizat</i>
		Perfecționarea procedurilor de control prin simplificarea și armonizarea acestora, precum și prin îmbunătățirea bazei tehnice și prin implementarea tehnologiilor moderne de scanare și control	<i>Parțial realizat</i>
		Eficientizarea coordonării între diferitele servicii de control, transport, etc., de pe ambele părți ale frontierei	<i>Parțial realizat</i>
		Aplicarea principiului ghișeului unic și utilizarea repetată a documentelor și datelor prezentate anterior de către agenții economici Serviciului Vamal și altor instituții, prin intermediul unei rețele interconectate	<i>Parțial realizat</i>
		Adoptarea unor reglementări normative detaliate și clare care să prevadă lista mărfurilor față de care să fie aplicate procedurile vamale simplificate și să reglementeze clar și detaliat procedurile simplificate de vămuire, care urmează a fi aplicate	<i>Parțial realizat</i>
		Transferul controalelor vamale de la frontieră la punctele interne și de destinație, pentru reducerea presiunii asupra frontierelor	<i>Parțial realizat</i>

	Prioritățile ANB	Soluții propuse	Gradul de realizare
Domeniul vamal	10. Excluderea obligației de plată a TVA la importul de echipamente și utilaje de producție. Toate echipamentele și utilajele utilizate în procesul de producție a bunurilor și de prestare a serviciilor trebuie considerate echipament tehnic și tratate corespunzător din punct de vedere al excluderii de la plata TVA la import. Excluderea obligației de plată a taxelor de import și TVA la importul pieselor de schimb destinate serviciilor prestate pe baza garanției	Eliminarea TVA la importul de echipamente și utilaje de producție (prestare a serviciilor)	<i>Parțial realizat</i>
		Eliminarea TVA și a taxelor vamale la importul pieselor de schimb destinate serviciilor prestate în baza garanției	<i>Fără schimbări</i>
	11. Aplicarea automată a termenului maxim de tranzit prevăzut de legislația vamală, cu modificări doar în cazurile excepționale, în baza unei motivări în scris	Excluderea practicilor de modificare nemotivată de către colaboratorii Vămii a termenului de tranzit, în sensul micșorării acestuia	<i>Parțial realizat</i>
		Ajustarea termenului de tranzit pentru diferite categorii de transport, luând în considerație modul/modurile de transportare și realitățile impuse de către starea infrastructurii	<i>Parțial realizat</i>
		Modificarea art. 42 din Codul Vamal, alin. 2, care va avea următorul conținut: „Timpul tranzitului este de până la 8 zile de la data trecerii frontierei vamale. El poate fi micșorat de către organul vamal doar în condiții excepționale, printr-o decizie motivată, eliberată persoanei ce beneficiază de tranzit.	<i>Fără schimbări</i>
	12. Asigurarea transparenței modului de calculare a valorii în vamă a mărfurilor. Transferul poverii de demonstrare a incorectitudinii valorii în vamă a mărfurilor de la declarant către autoritatea vamală	Modul de selectare a metodei de determinare a valorii mărfurilor în vamă, procedurile propriu-zise de calcul trebuie să fie transparente, clare și la îndemâna agentului economic, astfel încât acesta să poată calcula singur și în prealabil valoarea în vamă	<i>Parțial realizat</i>

	Prioritățile ANB	Soluții propuse	Gradul de realizare
<i>Domeniul vamal</i>		Asigurarea respectării prevederilor actuale ale Codului Vamal în ceea ce privește valoarea în vamă a mărfurilor: aplicarea doar a metodei „valoarea tranzacției”, în baza documentelor probatoare. În cazul dezacordului Serviciului Vamal cu valoarea mărfii confirmată documentar, povara demonstrării trebuie să fie asumată de către organul respectiv, nu de către agentul economic	<i>Parțial realizat</i>
		Aderarea R. Moldova la tratatele internaționale de recunoaștere a certificatelor de conformitate, în calitate de membru deplin, și recunoașterea mutuală a acestor certificate pe teritoriul țării	<i>Parțial realizat</i>
	13. Recunoașterea certificatelor de conformitate internaționale emise de către statele cu care Republica Moldova a încheiat acorduri de recunoaștere mutuală	Stabilirea unor mecanisme aplicabile de certificare în cazurile când organizațiile de standardizare nu dispun de echipament de testare necesar sau personal calificat pentru efectuarea certificării	<i>Fără schimbări</i>
		Stabilirea unor termene și practici adecvate pentru trecerea procedurii de standardizare și excluderea sancționării agenților economici pentru păstrarea bunurilor pe perioada procedurii de certificare a acestora	<i>Parțial realizat</i>

■ Comentarii: Gradul de implementare a priorităților ANB 2012-2013

PRIORITATEA 1.

Optimizarea procedurilor de raportare obligatorie a mediului de afaceri față de autoritățile publice, creșterea eficienței și rapidității procesului și implementarea sistemelor informaționale eficiente în domeniul urmării impozitelor, inclusiv a mecanismului electronic de guvernare. Creșterea calității actelor normative din domeniul administrării fiscale și eliminarea posibilității de interpretare arbitrară a acestora.

SOLUȚIA 1: Asigurarea interconexiunii între sistemele informaționale ale diferitor organe de stat și implementarea mecanismelor electronice de raportare.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora

Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2013-2014 (PAG 2013-2014)	Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2014 (PA 2014)	Foaia de parcurs privind acțiunile Guvernului în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri (FPMA) 2013-2014	Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității RM (FPAC)
Simplificarea administrării fiscale prin introducerea tehnologiilor informaționale, „one stop shops”, atragerea mai activă a sistemului bancar și instrumentelor financiare relevante de plată, precum și consolidarea capacităților instituționale ale organelor vamale și fiscale	89. Implementarea generalizată a sistemului de declarare fiscală prin utilizarea tehnologiilor informaționale (e-Declarații), astfel încât cel puțin 60% dintre declarațiile fiscale să fie depuse prin Internet – tr. IV, 2014. 94. Proiectarea Sistemului Informațional Integrat al Serviciului Fiscal de Stat - tr. I, 2014 99. Simplificarea sistemului de raportare fiscală și statistică pentru întreprinderile mici și mijlocii și alte forme organizatorico-juridice – tr. II, 2014	7.3. Instituirea obligației contribuabilului de a se pune la evidență la organul fiscal doar în cazul în care numărul de identificare de stat nu reprezintă codul fiscal – tr. IV, 2013. 17.1. Implementarea pe scară largă a sistemului e-Raportare - tr. IV, 2014 21.1. Optimizarea mecanismului de prezentare a declarațiilor (rapoartelor) fiscale, a plăților fiscale și a timpului aferent achitării impozitelor - tr. IV, 2014 21.2. Perfecționarea procedurii de restituire a TVA, accizelor și returnare a plăților excedente ale impozitelor - tr. IV, 2014 21.3. Elaborarea mecanismului „un singur cont al contribuabilului” - tr. IV, 2014	Eficiențizarea mecanismului de acordare a informațiilor și cooperarea cu instituțiile publice în vederea schimbului continuu și permanent de informații despre contribuabili – tr. II, 2014 Elaborarea softurilor noi pentru activitatea funcțională a Serviciului Fiscal de Stat, ce va permite eficiențizarea administrării fiscale, simplificarea raportării fiscale, modernizarea serviciilor prestate contribuabililor și, respectiv, ridicarea nivelului de satisfacere a acestora – tr. II, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Reprezentanții ANB nu au consemnat vreun progres notabil privind simplificarea și eficientizarea sistemului de raportare și interacțiune a mediului de afaceri cu autoritățile publice. Și asta chiar dacă există prevederi ale mai multor documente de politici cu scopul de a reduce timp, bani și eforturi pentru mediul de afaceri. Deși prin lege a fost exclusă procedura de înregistrare la Inspectoratul Fiscal Teritorial, la Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS), precum și la Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM), iar modificările la Codul fiscal a fost instituită obligația contribuabilului de a se pune în evidența organului fiscal doar în cazul în care numărul de identificare de stat nu reprezintă codul fiscal, în practică, cei care își deschid noi afaceri sunt nevoiți să meargă să se înregistreze atât la Inspectoratul Fiscal (chiar dacă ăru de identificare de stat reprezintă și codul fiscal), cât și la CNAS și CNAM. În plus, pentru astfel de operațiuni sunt prevăzute termene de înregistrare, cu aplicarea sancțiunilor și amenzilor pentru depășirea acestora.

La capitolul progrese putem menționa doar îmbunătățirea situației în privința lansării mai multor servicii de raportare electronică. Astfel, la începutul anului 2013 au fost puse în circulație două sisteme electronice de raportare la Compania Națională de Asigurări în Medicină și Casa Națională de Asigurări Sociale: e-CNAM și e-CNAS. Acestea sunt accesibile prin portalul unic al serviciilor publice: www.servicii.gov.md sau prin Sistemul Informațional "e-Raportare": www.raportare.md. În trimestrul IV 2013, 4937 agenți economici au prezentat declarațiile persoanelor asigurate prin rețeaua Internet, utilizând sistemul e-Raportare. De asemenea, de la 1 ianuarie 2013, toți agenții economici din țară, plătitori de TVA, depun rapoartele fiscale doar prin intermediul Serviciului de raportare a Declarației fiscale electronice.

Una din modificările pozitive, demult așteptate de către mediul de afaceri, este introducerea noțiunii de factură fiscală în formă electronică „e-Factura”, la finele anului 2013 în CF, la art. 93 pct.16. „E-Factura” va înlocui mecanismul curent de eliberare și evidență a facturilor fiscale, cu unul bazat pe tehnologii informaționale. Acesta a demarat anul curent cu etapa „Pilot”, care va dura 6 luni, ulterior continuând cu etapa „Experimentală”, iar la scară națională utilizarea serviciului „e-Factura” va demara cu etapa „Industrială”, începând cu 1 ianuarie 2015. La sfârșitul lunii mai 2014, 826 de contribuabili utilizau deja serviciul „e-Factura”.

Totodată, Serviciul Fiscal de Stat a lansat, la 31 martie 2014, serviciul SIA „Contul curent al contribuabilului”. Acesta reprezintă un instrument on-line de vizualizare a datelor referitoare la impozitele și obligațiile fiscale ale contribuabililor, fiecare utilizator având acces la un cont curent propriu, actualizat. Acest serviciu este destinat atât pentru persoane juridice, cât și pentru persoane fizice. Pe lângă această posibilitate, serviciul mai oferă și oportunitatea de vizualizare a datelor privind lipsa sau existența restanțelor față de Bugetul Public Național. Potrivit datelor statistice, numărul companiilor care au accesat SIA „Contul curent al contribuabilului” este în creștere și constituie cca. 7500 de agenți economici.

Pe parcursul anului 2014, Guvernul și-a mai propus să lanseze un șir de servicii electronice destinate mediului de afaceri: registrul electronic al controalelor de stat (funcțional parțial din luna iulie 2014), e-autorizații de transport (preconizat pentru iulie 2014), e-autorizații de folosință a apei (iulie 2014), serviciul de vămuire electronică fiind deja lansat și în fază de pilotare. De asemenea, în acest an se prevede să înceapă digitizarea altor servicii, cum ar fi sistemul e-ANSA, privind managementul activității de supraveghere import-export în contextul asigurării cerințelor sanitare și fitosanitare; un sistem informațional pentru înregistrarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a imobilului, de e-achiziții publice, crearea sistemului informațional "e-Autorizații de desfășurare a activității de comerț în baza ghișeului unic".

Referitor la simplificarea sistemului de raportare fiscală și statistică pentru întreprinderile mici și mijlocii și alte forme organizatorico-juridice, reprezentanții ANB atrag atenția asupra faptului că dările de seamă unice, stabilite pentru întreprinderile mici nu simplifică procedurile de întocmire a lor. Până acum nu este simplificată procedura de stabilire a uzurii în scopuri fiscale, care este, de fapt, o facilitate, impusă de stat și reprezintă o procedură complicată, neclară și o oportunitate de corupție. Totodată, simplificarea impozitării întreprinderilor mici și mijlocii prin introducerea capitolului 7¹ în Titlul II al Codului Fiscal și impozitarea cu 3% a veniturilor operaționale a întreprinderilor a fost efectuată prin norme de o calitate extrem de scăzută, astfel încât a făcut imposibilă impozitarea normală a multor întreprinderi, excluzând din această simplificare întreprinderile mici și exagerând impozitarea altor întreprinderi cu volume considerabile de

vânzări. Iar modificările făcute la politica fiscală pentru anul 2014, prin care perioada de raportare și de plată privind impozitele și taxele a fost schimbată de la ultima zi a lunii la data de 25 a lunii următoare de gestiune, este privită negativ de mediul de afaceri, întrucât va cauza incomodități esențiale în procesul de calcul, raportare și plată a impozitelor. Iar acest fapt va provoca, la rândul său, creșterea amenzilor și penalităților și reducerea plăților benevole a impozitelor și taxelor la buget.

SOLUȚIA 2: Elaborarea unui comentariu (interpretare) oficial la Codul Fiscal și adoptarea acestuia de către Parlament. Acest document va descrie detaliat interpretarea prevederilor Codului Fiscal, astfel încât să nu permită interpretarea arbitrară a acestuia.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Nu am identificat în cadrul vreunui document de politici publice acțiuni referitoare la prioritatea dată. Cu toate acestea, Ministerul Finanțelor, în obiectivele politicii fiscale pentru perioada 2015-2017 își propune ca în 2017 să avem un nou sistem fiscal, adaptat la noile realități. Până atunci, acesta admite că actuala legislație va continua să fie armonizată la cerințele Acordului de Asociere la UE. Totodată, unul din elementele noi în obiectivele politicii fiscale pentru perioada 2015-2017 este faptul că în anul 2017 urmează să fie deja implementat noul Cod Fiscal, „în baza noilor concepții cu privire la sistemul fiscal”. Anterior, despre necesitatea unui nou Cod a vorbit șeful Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, Ion Prisăcaru. „Primele trei capitole ale Codului Fiscal au fost elaborate acum 15 ani și, în mod obiectiv, este necesară actualizarea și adaptarea lor la noile realități social-economice”, susținea la finele anului 2013 șeful Fiscului. Potrivit lui Prisăcaru, „pe parcursul anilor, a fost necesar ca prevederile Codului Fiscal să fie interpretate sau explicate în mai multe rânduri și, de aceea, este necesară o revizuire generală a documentului, care să elimine toate punctele neclare. Totodată, șeful Fiscului a dat asigurări că elaborarea noului Cod se va face în colaborare cu ONG și cu reprezentanții mediului de afaceri, pentru a se evita apariția unor neînțelegeri și strecurarea unor lacune”¹. Însă, așa cum am acordat calificativele în baza realităților existente și nu a bunelor intenții ale autorităților, aprecierea dată respectivei soluții este „Fără schimbări”.

SOLUȚIA 3: Inventarierea tuturor actelor normative subordonate legilor, inclusiv Hotărâri de Guvern, Ordine, instrucțiuni, regulamente, scrisori, etc., din domeniul impozitării și administrării fiscale și aducerea acestora în concordanță deplină cu prevederile legilor.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Inventarierea tuturor actelor normative și sub-normative din domeniul administrării fiscale și aducerea lor în conformitate cu prevederile legilor.	84. Elaborarea modificărilor cadrului normativ în vederea stabilirii sancțiunilor proporționale cu riscurile și prejudiciile aduse. Analiza anuală a sancțiunilor – tr. IV	20.1. Revizuirea conceptului de aplicare a penalităților și amenzilor cu caracter fiscal, a mărimii acestora în vederea corespunderii cu prejudiciul real cauzat – tr. II, 2014	Analiza anuală a impactului politicii fiscale și documentelor de politici fiscale asupra mediului de afaceri – tr. I, anual

¹ <http://www.contabilsef.md/newsview.php?l=ro&idc=13&id=9418>

PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
	84. Publicarea promptă a tuturor actelor normative departamentale care se referă la aspectele vamale sau afectează vânzarea, distribuirea, transportul, asigurarea, depozitarea, inspectarea, expunerea, prelucrarea, folosirea în amestec sau alte întrebuințări ale mărfurilor. Publicarea se va face din timp, pentru a da posibilitate agenților economici să se pregătească pentru conformarea cu prevederile lor – tr. IV		

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Deși în Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2013-2014 am regăsit această prioritate formulată exact așa cum aceasta a fost propusă de către ANB 2012-2013, atât în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2014, cât și în Foaia de parcurs privind acțiunile Guvernului, în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri (FPMA) pentru anii 2013-2014, regăsim acțiuni care nu corespund exact priorității respective. La aceste acțiuni ne vom referi însă ceva mai jos, așa cum în accepțiunea noastră acțiunile respective corespund altor priorități formulate de ANB. Tot în FPMA, la compartimentul „Politica și administrarea fiscală”, regăsim acțiunea de „Asigurare a elaborării analizei impactului de reglementare pentru toate actele normative ce reglementează activitatea de întreprinzător în domeniul fiscal”, care, odată adoptată și respectată, ar avea potențialul să elimine problemele menționate de ANB în legătură cu prioritatea de față. Pentru realizarea acestei acțiuni, prin Legea nr. 324 din 23.12.2013 privind modificarea și completarea unor acte legislative (politica bugetar-fiscală pentru anul 2014), art. 3 al Codului Fiscal a fost completat cu alin (3¹) cu următorul cuprins: „La elaborarea proiectelor de acte legislative și normative din domeniul fiscal, care reglementează activitatea de întreprinzător, Guvernul întocmește actul de analiză a impactului de reglementare. În cazul inițiativelor legislative înaintate de către deputați, actul de analiză a impactului de reglementare va fi întocmit de Guvern în procesul de avizare, conform unei metodologii aprobate de acesta”. Cu toate acestea, reprezentanții ANB semnaleză în continuare numeroase cazuri când documentele elaborate de Ministerul Finanțelor în domeniul politicilor fiscale nu sunt însoțite de AIR.

PRIORITATEA 2.

Aplicarea prezumției de nevinovăție mediului de afaceri în relația cu organele de control

SOLUȚIA 1: *Delimitarea clară a funcțiilor și prerogativelor organelor cu funcții de control și eliminarea vidurilor legislative ce permit funcționarilor publici să interpreteze în mod arbitrar actul normativ. Stabilirea vinovăției sau nevinovăției agentului economic exclusiv de către instanța de judecată. Transferul sarcinii probațiunii de la agentul economic către instituțiile publice*

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora

PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
<p>Asigurarea intervențiilor adecvate (ale autorităților fiscale) în cadrul de reglementare a afacerii și tratarea corectă și egală a tuturor întreprinderilor.</p> <p>Modificarea legislației fiscale pentru îmbunătățirea relațiilor dintre autoritățile fiscale și agenții economici</p> <p>Fortificarea disciplinei fiscale și eliminarea impunității ce atentează la libera concurență și dezavantajează agenții economici și persoanele fizice oneste, care își onorează obligațiile fiscale conform legislației în vigoare</p>	<p>105. Elaborarea și implementarea programelor anuale de conformare a contribuabilului – tr. IV</p> <p>91. Reducerea numărului de controale fiscale efectuate – tr. IV</p>	<p>20.2. Elaborarea și aprobarea Metodologiei privind planificarea controalelor fiscale exclusiv în baza nivelului de risc – tr. II, 2014</p>	<p>Efectuarea controalelor fiscale în baza unui sistem de evaluare a riscurilor – tr. IV, 2014</p> <p>Limitarea numărului și reglementarea procedurii de efectuare a controalelor – tr. IV, 2014</p> <p>Implementarea în legislația fiscală a concepțiilor de „soluție fiscală individuală anticipată” și „consultant fiscal autorizat” – tr. IV, 2014</p>

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Amintim că în anul 2013 a intrat în vigoare Legea nr. 131 din 18.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, care reglementează activitatea organelor de control și modul de efectuare a controalelor agenților economici. În conformitate cu aceasta, a fost creat Registrul de Stat al Controalelor. La 21 iulie 2014, primele cinci instituții abilitate cu funcție de control au fost integrate cu Registrul de Stat al Controalelor: Camera de Licențiere; Compania Națională de Asigurări în Medicină; Agenția Națională a Turismului; Agenția Națională „Transport Auto”; IMSP Dispensarul Republican de Narcologie. Până la data de 01 septembrie 2014, încă 16 autorități abilitate cu funcție de control urmează să fie integrate în Registrul de Stat: Casa Națională de Asigurări Sociale; Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice; Inspectoratul Farmaceutic și Dispozitivelor Medicale din cadrul Agenției Medicamentului; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Inspectoratul Ecologic de Stat; Inspecția de Stat în Construcții; Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Producției Alcoolice; Agenția pentru Protecția Consumatorilor; Autoritatea Aeronautică Civilă; Inspectoratul Energetic de Stat; Inspectoratul de Stat al Muncii; Inspectoratul de Stat Supraveghere Geodezică și Regim din subordinea Agenției Relații Funciare și Cadastru; Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale; Inspectoratul Principal de Stat pentru Supravegherea Tehnică a Obiectelor Industriale Periculoase; Consiliul Concurenței; Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor. Registrul de Stat al Controalelor reprezintă o platformă online unică, a organelor abilitate cu funcție de control, ce permite automatizarea planificării controalelor și a evidenței efectuării controalelor planificate și inopinate, automatizarea publicării acestora. La 48 ore de la efectuarea controlului, informațiile de bază aferente controlului trebuie făcute publice pe portalul <https://controale.gov.md>.

După cum am menționat și în raportul precedent, Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător nu are efect și asupra controalelor fiscale și vamale, iar organele abilitate cu funcții de control în aceste domenii nu vor fi integrate cu Registrul de Stat al Controalelor. Astfel, mediul de afaceri nu este protejat în continuare în nici un fel de controale abuzive din partea organelor cu funcții de control în domeniul fiscal și vamal, deși cele mai mari nemulțumiri ale reprezentanților mediului de afaceri cu privire la controalele de stat țin anume de controalele din partea organelor fiscale. Deși în conformitate cu prevederile documentelor de politici prezentate mai sus (în special FPMA 2013-2014),

au fost elaborate criteriile de risc la efectuarea controalelor de către organele fiscale, aceste criterii nu au fost făcute însă și publice. În opinia membrilor ANB, criteriile respective trebuie să fie făcute publice pentru ca businessul să cunoască dacă se află sau nu în zona de risc, pentru că altfel, relațiile dintre autoritățile statului și business nu pot fi îmbunătățite. Mai mult ca atât, businessul este îngrijorat că din această cauză controalele pot fi folosite ca mecanism de presiune asupra agenților economici din motive politice, de înlăturare a concurenților, din motive de corupție, etc.

În privința reducerii numărului controalelor fiscale efectuate, IFS a raportat că în anul 2013 numărul controalelor fiscale s-a majorat cu 17%, iar al celor planificate, efectuate prin metoda verificării totale – s-a redus cu 52%. Menționăm că Planul de acțiuni al Guvernului prevede reducerea numărului controalelor planificate efectuate cu 2-3% anual. La fel, ținem să atragem atenția asupra faptului că nu este suficient numai de a reduce ponderea controalelor fiscale, așa cum prevede PA, ci este necesar de a schimba metodele de efectuare a controalelor și de a îmbunătăți calitatea acestora, de a ridica profesionalismul funcționarilor fiscali, de a crea un cadru legal atractiv pentru creșterea plăților benevole a impozitelor și taxelor.

SOLUȚIA 2: Implementarea unui mecanism de responsabilitate personală și instituțională a funcționarilor publici și a instituțiilor publice față de acțiunile întreprinse.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	15.1. Instituirea mecanismului de sancționare a funcționarilor publici și a conducătorilor autorităților publice pentru nerespectarea cadrului normativ care reglementează activitatea de întreprinzător – tr. II, 2014	Modificarea legislației relevante în vederea introducerii prevederilor privind răspunderea instituțională și/sau personală pentru administrarea fiscală defectuoasă – tr. III, 2014 Fortificarea sistemului de responsabilitate personală a colaboratorilor vamali pentru deciziile luate în domeniul vamal – tr. II, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Până în prezent, nu sunt stabilite responsabilitățile funcționarilor de stat, inclusiv ale celor fiscali și vamali, care aduc prejudicii financiare și de imagine întreprinderilor, în legătură cu controale și alte acțiuni ale acestora. Cu toate acestea, FPMA și FPAC prevăd instituirea unui mecanism de responsabilitate instituțională și/sau personală pentru administrarea fiscală proastă, până la sfârșitul trimestrului II, 2014. Având în vedere că rapoartele privind realizarea acțiunilor FPMA și FPAC pentru trimestrul II, 2014 la momentul lansării raportului de față nu erau încă disponibile, nu dispunem de informații privind gradul de realizare al acestor acțiuni. Până atunci însă, IFS și inspectorii vamali ignoră în continuare în activitatea lor de control și în aprecierea posibilelor încălcări fiscale, normele actelor legislative, inclusiv cele ale Codului Fiscal (articolul 11), prin care toate îndoielile în aplicarea legislației fiscale trebuie să fie interpretate în folosul contribuabililor. Mai mult ca atât, la moment, IFPS și Ministerul Finanțelor, contrar legii, își asumă dreptul exclusiv de interpretare a normelor fiscale. Sunt atestate în continuare practici de înlocuire a normelor legii (Codului Fiscal) cu normele actelor sub-normative – Hotărâri ale Guvernului, scrisori ale Ministerului Finanțelor și IFPS. Totuși, ar trebui de menționat, că pentru prima dată în istoria de 20 de ani a relației dintre organele fiscale și mediul de afaceri, a fost lansat public un ordin (nr.1983 din 01.10.2013), care dispune ca inspectorii fiscali să nu aplice amenzi agenților economici în relație cu impozitul IVAO în cazul când legislația este neclară. Totuși, în celelalte cazuri de legislație contradictorie și neclară, IFPS acționează după reguli proprii, care deseori nu corespund legii. Așa, de exemplu, IFPS a răspândit public informații despre modul în care au fost efectuate controalele fiscale în 2013, cu recomandări inspectorilor fiscali să efectueze controale

pe viitor după aceleași principii. Acestea includ un șir de cazuri când IFPS și-a asumat dreptul de a trata legislația fiscală și actele normative în privința evidenței financiare ca o ultimă instanță, sancționând agenții economici, în pofida faptului că aceștia activează în conformitate cu Standardele de contabilitate (de exemplu, întreprinderile de alimentație publică sunt sancționate când formează costul producției în baza standardelor, dar nu în baza interpretării IFPS referitor la modul cum ar trebui să fie formate aceste costuri). La fel, întreprinderile sunt sancționate în cazul când permit deduceri în scopuri fiscale în baza normelor fiscale, iar IFPS nu permite aceste deduceri fiscale sau le limitează nemotivat – este vorba de cheltuieli în primii ani de activitate, de cheltuieli pentru perfecționarea cadrelor, vaccinarea angajaților, hrana și transportarea lor, etc. – fapt care duce la creșterea nemotivată a sancțiunilor, impozitelor, dar și a neîncrederii față de instituțiile statului. Reprezentanții ANB reiterează poziția precum că nici IFPS, nici Ministerul de Finanțe nu sunt și nu ar trebui să fie împuterniciți să decidă dacă o companie are nevoie sau nu de anumite cheltuieli. Mai ales că aceste autorități nu pot fi obiective în astfel de cazuri, deoarece sunt direct interesate în creșterea încasărilor bugetare. Doar agenții economici pot hotărî ce fel de cheltuieli sunt necesare și obișnuite pentru desfășurarea activităților lor de întreprinzător.

SOLUȚIA 3: Excluderea practicii de planificare în bugetul de stat a veniturilor din amenzi și alte sancțiuni pecuniare.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Excluderea din politica bugetară a statului a articolului privind veniturile bugetare rezultate din amenzi și alte sancțiuni aplicate businessului pentru nerespectarea legislației fiscale și vamale, atât la nivel de prognoze bugetare, cât și la nivel de planuri bugetare.	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat (fără schimbări): La fel ca în anii precedenți, veniturile din amenzi și penalități aplicate agenților economici au fost și în anul 2013 parte a planurilor bugetare. Astfel, am constatat și pe parcursul anului trecut o distorsionare a funcției amenzilor – de la rolul de educare în scopul disciplinării fiscale, amenzile au devenit un instrument important de completare a veniturilor bugetului, în pofida faptului că acest lucru conduce la creșterea neîncrederii față de stat și favorizează crearea unui climat de afaceri neprietenos și neatractiv, exact invers obiectivelor declarate ale politicilor autorităților publice în domeniu. Este necesar totuși de menționat faptul că în bugetul pentru anul 2014 a fost exclusă practica de planificare a veniturilor din amenzi și alte sancțiuni pecuniare. Cu toate acestea, la nivel practic, businessul constată aceleași tendințe din partea organelor fiscale de a amenda și sancționa agenții economici în scopul suplinirii veniturilor bugetului de stat, ceea ce arată că la nivel de planificare această practică nu a fost exclusă, ci doar „camuflată” în capitolele legii bugetului sau în alte documente de politici din domeniul bugetar-fiscal. Acest fapt este rezultatul netransparenței politicii bugetar-fiscale pentru anii 2014, care a fost adoptată în mod de urgență, la finele anului 2013, fără consultări publice autentice și fără o examinare detaliată și de substanță a prevederilor legislative.

PRIORITATEA 3.

Excluderea sancțiunilor exagerate, atunci când nu se confirmă intenția încălcării legii și existența unor prejudicii directe aduse statului, precum și introducerea echilibrului între mărimea prejudiciului adus și cea a sancțiunii aplicate.

SOLUȚIA 1: Scutirea de amenzi și penalități, în cazul când încălcările depistate au fost făcute fără intenție și nu au rezultat în prejudicii directe statului. Stabilirea mărimii sancțiunii în funcție de gravitatea încălcării și valoarea prejudiciului direct cauzat bugetului. Aplicarea sancțiunilor doar de către instanța de judecată.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Inventarierea tuturor actelor normative și sub-normative din domeniul administrării fiscale și aducerea lor în conformitate cu prevederile legilor.	84. Elaborarea modificărilor cadrului normativ în vederea stabilirii sancțiunilor proporțional cu riscurile și prejudiciile aduse. Analiza anuală a sancțiunilor – tr. IV	15.2. Revizuirea anuală a sancțiunilor pentru nerespectarea cadrului normativ care reglementează activitatea de întreprinzător - tr. II, 2014 20.1. Revizuirea conceptului de aplicare a penalităților și amenzilor cu caracter fiscal, a mărimii acestora în vederea corespunderii cu prejudiciul real cauzat – tr. II, 2014	Elaborarea mecanismelor de excludere din practică a atitudinii părtinitoare a organelor fiscale în cadrul controlului fiscal – tr. I, 2014 Realizarea controalelor fiscale în baza riscului perceput, orientate preponderent spre prevenire și consiliere și nu spre încasări de amenzi – tr. I, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (situația s-a înrăutățit): În ciuda numeroaselor prevederi ale documentelor de politici publice, care, aparent, vin în întâmpinarea priorității respective a ANB, la nivel practic, membrii ANB atestă chiar o înrăutățire a situației. Asta în pofda faptului că, în luna aprilie a anului curent, Parlamentul a adoptat un proiect de lege care includea o serie de ajustări la politica bugetar-fiscală pentru anul 2014. Printre modificările operate, documentul prevedea reducerea amenzii pentru călătoria fără bilet în transportul auto de pasageri de la 10 mii la 3 mii lei. Totodată, amenzile pentru încasarea banilor în numerar, în lipsa mașinii de casă și control, au fost micșorate de la 10 mii la 7 mii lei. Mai mult ca atât, la data de 9 mai, anul curent, a fost publicată Legea Nr. 64 din 11.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care prevede micșorarea amenzilor legate de neutilizarea mașinilor de casă și de control/terminalelor de plată în numerar. Astfel, pentru efectuarea încasărilor bănești în numerar, în lipsa mașinii de casă și de control (MCC), efectuarea încasărilor bănești în numerar fără eliberarea bonului de casă emis de MCC, utilizarea mașinii de casă și de control defectate, utilizarea terminalului de plată în numerar fără a emite documentul/ bonul fiscal, amenda a fost micșorată de la 7000 lei la 5000 lei. Pentru efectuarea încasărilor bănești în numerar, în lipsa mașinii de casă și de control, utilizarea mașinii de casă și de control sau a terminalelor de plată defectate care constă în neactivarea memoriei fiscale sau imposibilitatea de identificare a softului instalat, utilizarea MCC care nu este sigilată, înregistră de organul fiscal, amenda a fost redusă de la 10000 lei la 7000 lei.

Chiar dacă, în urma demersurilor repetate ale societății civile, inclusiv ale ANB, anumite tipuri de amenzi au fost reduse, acestea rămân încă foarte mari pentru majoritatea agenților economici, în special pentru cei din categoria businessului mic. Cel mai important însă, sistemul de aplicare a sancțiunilor fiscale face abstracție, în continuare, de mărimea prejudiciului cauzat, de motivele umane, tehnice sau de altă natură neintenționată, de calitatea proastă a legislației și/sau administrării fiscale, care ar sta la baza încălcărilor depistate. Astfel, doar reducerea câtorva amenzi, așa cum s-a procedat, nu soluționează nicidecum problema amenzilor și penalităților pentru încălcările fiscale. Pentru aceasta este nevoie de revizuirea întregului sistem de aplicare a amenzilor fiscale, de corelarea mărimii amenzilor și penalităților cu prejudiciul direct cauzat bugetului statului, în funcție de existența sau nu a intenției de admitere a contravenției. De asemenea, este necesar ca la stabilirea amenzilor să se țină cont de calitatea normelor fiscale și a administrării fiscale, care ar fi putut cauza contravenția fiscală. La data de 10 iunie 2014, ANB a lansat primele audieri publice cu tema: "Amenzile și penalitățile fiscale – un stimulent pentru conformarea benevolă sau barieră pentru întreprinzătorii din Republica Moldova?". Raportul sinteză al audierilor, cu propunerile martorilor, concluziile și recomandările Comisiei de experți este disponibil

pe pagina web a ANB: http://www.business.viitorul.org/img/files/1403607801_y8t4c5z0ie_SINTEZA.pdf

Și, conform șefului SFS, Ion Prisăcaru „aplicarea sancțiunilor fiscale trebuie să fie precedate de acțiuni de conformare fiscală voluntară, contribuabilul urmând, mai întâi, să fie informat asupra abaterilor comise și să i se solicite repararea acestora”². Deocamdată, însă, constatăm o discrepanță enormă între declarațiile și intențiile autorităților, pe de o parte, și situația reală în privința amenzilor fiscale aplicate businessului, pe de altă parte.

PRIORITATEA 4.

Oferirea posibilității companiilor de a se înregistra ca plătitori de TVA imediat după înregistrare, fără condiții de plafonare.

SOLUȚIA 1: *Subiecții economici trebuie să aibă posibilitate să se înregistreze ca plătitori de TVA benevol și în orice moment, fără condiții suplimentare și numai în baza cererii prezentate la inspectoratele fiscale teritoriale.*

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Nu am identificat vreo acțiune planificată în oricare din documentele de politici ale autorităților în raport cu această prioritate. Cu toate acestea, în Proiectul HG cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative în partea ce ține de realizarea politicii fiscale, vamale și bugetare pentru anul 2015 și perfecționarea legislației fiscale, vamale și bugetare (politica bugetar-fiscală pentru anul 2015), lansat pentru consultări publice în luna iunie 2014, se propune ca agenților economici să le fie acordată posibilitatea de a se înregistra benevol în calitate de plătitor de TVA, indiferent de valoarea livrărilor de mărfuri și servicii efectuate. Cu alte cuvinte, se propune anularea plafonului actual de 100.000 lei cifră de afaceri, necesar pentru înregistrarea benevolă a unei firme în calitate de plătitor al TVA. Autorii proiectului susțin că măsura va stimula activitatea economică și va permite „integrarea întreprinderilor mici în sistemul TVA”, adică exact ceea ce ANB susține și promovează deja de mai mult de 3 ani. Deoarece această propunere este încă la etapa de proiect și nu se știe dacă se va regăsi în final în Lege, și în ce redacție, nu am luat-o în considerație la acordarea calificativului pentru gradul de realizare a soluției de față.

PRIORITATEA 5.

Stimularea importului tehnologiilor noi, inclusiv a produselor de tip software, prin tratarea lor în scopuri fiscale ca mărfuri și neimpozitarea importului acestora cu impozitul pe venit la sursa de plată.

SOLUȚIA 1: *Tratarea în scopuri fiscale a tehnologiilor noi ca mărfuri și neimpozitarea importului lor cu impozitul pe venit la sursa de plată.*

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Optimizarea și reducerea taxelor vamale la importul de materii prime, materiale auxiliare și echipamente tehnologice și majorarea lor pentru produsele finite din import, direct competitive cu cele autohtone.	108. Optimizarea și reducerea taxelor vamale la importul de materii prime, materiale auxiliare și echipamente tehnologice și majorarea	-	-

² <http://www.contabilsef.md/newsview.php?l=ro&idc=13&id=9485>

PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Examinarea posibilităților de stimulare a re tehnologizării întreprinderilor prin perfecționarea mecanismelor de aplicare a TVA.	lor pentru produsele finite din import, direct competitive cu cele autohtone – tr. IV		

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Nu au fost înregistrate progrese practice în privința soluției de față, cu toate că Programul de activitate al Guvernului 2013-2014 și Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2014 prevăd o serie de acțiuni care ar putea conduce la realizarea priorității respective. Printre aceste acțiuni se numără cea de „Optimizare și reducere a taxelor vamale la importul de materii prime, materiale auxiliare și echipamente tehnologice și majorarea lor pentru produsele finite din import, direct competitive cu cele autohtone” și de „Examinare a posibilităților de stimulare a re tehnologizării întreprinderilor prin perfecționarea mecanismelor de aplicare a TVA”. Aceste acțiuni urmează a fi monitorizate în continuare pentru stabilirea eventualului progres în implementarea lor.

SOLUȚIA 2: Eliminarea din categoria de royalty (redevență) în Codul fiscal a remunerației în bani sau în natură plătită pentru achizițiile de software destinate exclusiv operării respectivului software fără alte modificări decât cele determinate de instalarea, implementarea, stocarea, îmbunătățirea sau utilizarea acestuia, precum și a remunerației în bani sau în natură plătită pentru achiziția în întregime a drepturilor de autor asupra unui software.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat (fără schimbări): Nu au fost identificate careva acțiuni planificate și/sau progrese în privința acestei soluții.

PRIORITATEA 6.

Permiterea deducerii din baza impozabilă a cheltuielilor de educație și instruire a personalului (formare profesională).

SOLUȚIA 1: Includerea în Codul Fiscal a normei privind deductibilitatea în scopuri fiscale a cheltuielilor educaționale și de instruire a personalului și neimpozitarea persoanelor fizice pentru cheltuielile suportate de angajator în aceste scopuri.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Definirea unui „pachet social” (hrană, transport, etc.) care să fie permis spre deducere în scopuri fiscale, și nu considerat facilitare oferită angajaților	112. Definirea unui „pachet social” (hrană, transport și studii profesionale) care să fie permis spre deducere în scopuri fiscale, și nu considerat facilitare oferită angajaților – tr. IV	-	-

Argumentarea calificativului acordat (Realizat parțial): Odată cu intrarea în vigoare a politicii bugetar fiscale pentru anul 2014 (Legea nr.324 din 23.12.2013), art. 24 al CF a fost completat cu un nou alineat (19), care permite deducerea cheltuielilor suportate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale

angajatului. Ulterior, în Monitorul Oficial din data de 28.02.2014 a fost publicată Hotărârea Guvernului Nr. 144 din 26.02.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la cuantumul și criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului. Regulamentul respectiv stabilește regimul aferent impozitului pe venit, contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru cheltuielile suportate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului. Referitor la cheltuielile pentru studiile profesionale ale angajaților, Regulamentul permite angajatorului să deducă cheltuielile pentru studiile profesionale/de perfecționare profesională, suportate de către angajator reieșind din necesitatea acestor studii/perfecționări pentru categoria și specificul de activitate a angajaților. În acest caz, cheltuielile suportate nu se vor considera drept recompense și facilități acordate de angajator și nu vor implica careva obligații fiscale. Aparent, aceste prevederi vin în întâmpinarea soluțiilor propuse de ANB la acest capitol. Doar că „necesitatea studiilor și perfecționărilor” este lăsată tot la discreția fiscalului, astfel că, în practică, tot acesta urmează să decidă dacă cheltuielile respective sunt necesare sau nu companiilor. Din acest motiv, membrii ANB nu au indicat această soluție ca fiind realizată în totalitate. Modul practic de aplicare a acestor prevederi urmează a fi monitorizat și apreciat în continuare în documentele de monitorizare și evaluare ale ANB.

PRIORITATEA 7.

Reducerea poverii fiscale asupra activităților vitale de stimulare a vânzărilor (marketing, publicitate, promovarea vânzărilor, etc.) și de creare a condițiilor adecvate de lucru pentru angajații companiilor.

SOLUȚIA 1: Excluderea impozitării cu TVA a cheltuielilor de promovare a vânzărilor, marketing, publicitate, etc. prin modificarea art. 99 al Codului Fiscal și anularea art. 95 alin. (2) lit. c).

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Nu s-a înregistrat vreo îmbunătățire. În continuare, cheltuielile de promovare a vânzărilor, marketing și publicitate sunt impozitate cu TVA conform art. 99 și art. 95 alin. (2) lit. c) al Codului Fiscal. În așa fel, cheltuielile respective sunt dublu impozitate : o dată în momentul livrării mărfurilor sau serviciilor, acestea fiind incluse deja în prețul de vânzare și a doua oară în conformitate cu normele art. 99 și art. 95 alin. (2) lit. c) al Codului Fiscal.

SOLUȚIA 2: Excluderea impozitării cu TVA a cheltuielilor de creare a condițiilor adecvate de lucru pentru angajați prin modificarea art. 99 al Codului Fiscal.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Definirea unui „pachet social” (hrană, transport, etc.) care să fie permis spre deducere în scopuri fiscale, și nu considerat facilități oferită angajaților	112. Definirea unui „pachet social” (hrană, transport și studii profesionale) care să fie permis spre deducere în scopuri fiscale, și nu considerat facilități oferită angajaților – tr. IV	-	Modificarea legislației fiscale în vederea includerii deducerilor din venitul impozabil pentru necesitățile de producție (instruire/VET, cheltuieli de transport, alimentație etc.) – tr. I, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): Odată cu intrarea în vigoare a modificărilor la Codul Fiscal și a Regulamentului cu privire la cuantumul și criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului, la care ne-am referit mai sus (HG nr. 144 din 26.02.2014), au fost excluse din categoria cheltuielilor impozabile cu TVA doar cheltuielile suportate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului, conform art. 24, alin. 19 al CF și în cuantumul stabilit de Regulament. Referitor la cheltuielile pentru studiile profesionale ale angajaților, cuantumul și componența acestora rămân la latitudinea fiscului. În privința cheltuielilor pentru hrana și transportul angajaților – vezi ceva mai jos comentariile pentru argumentarea calificativului acordat implementării soluției 4 din prioritatea de față. Alte eventuale cheltuieli pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru ale angajaților (eventual cu vaccinarea, asigurare cu ceai sau cafea a angajaților, etc.) nu sunt pasibile în continuare deducerii și scutirii de impozitare cu TVA, conform prevederilor actuale ale CF (art. 24 și 99).

SOLUȚIA 3: Modificarea art. 24 (alin. 1) al Codului Fiscal, introducând norma conform căreia întreprinderea are dreptul exclusiv să hotărască care cheltuieli sunt necesare și ordinare pentru activitatea ei de antreprenor.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Nu a fost înregistrat vreun progres. Companiile sunt lipsite în continuare de dreptul de a hotărî ce cheltuieli sunt necesare și uzuale pentru activitatea lor (art. 24 (alin. 1) din Codul Fiscal).

SOLUȚIA 4: Permitea deducerii cheltuielilor pentru crearea condițiilor normale de lucru din punct de vedere al întreprinderii și conform legislației muncii.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Definirea unui „pachet social” (hrană, transport etc.) care să fie permis spre deducere în scopuri fiscale, și nu considerat facilitare oferită angajaților	112. Definirea unui „pachet social” (hrană, transport și studii profesionale) care să fie permis spre deducere în scopuri fiscale, și nu considerat facilitare oferită angajaților – tr. IV	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): După cum am indicat mai sus, la sfârșitul anului 2013 au fost efectuate modificări la art. 24 (alin. 19) al CF, care permite deducerea cheltuielilor pentru hrană, transport și studii profesionale ale angajaților în modul stabilit de Guvern, iar la 26.02.2014 a fost publicată Hotărârea Guvernului Nr. 144 din 26.02.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la cuantumul și criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului. Conform acestui Regulament, angajatorul va avea dreptul să deducă cheltuielile suportate pentru transportul organizat al angajaților în limita maximă a plafonului mediu de 25 lei (fără TVA) per angajat pentru fiecare zi lucrată de către angajații transportați. Sumele ce se încadrează în acest plafon nu se vor considera drept recompense și facilități acordate de angajator și nu vor implica careva obligații fiscale pentru angajați. În cazul depășirii

plafonului respectiv, vor fi considerate drept recompense și facilități acordate de angajator angajaților doar sumele ce îl depășesc.

Referitor la cheltuielile pentru hrana angajaților, Regulamentul stabilește că angajatorul va fi în drept să deducă cheltuielile pentru hrana organizată a angajaților. Cu mențiunea că salariul mediu lunar brut va fi egal sau va depăși $\frac{3}{4}$ din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru fiecare an (pentru anul 2014 este stabilit în sumă de 4225 lei). Limita maximă permisă spre deducere a fost stabilită la nivelul de 35 lei (fără TVA) per angajat pentru fiecare zi efectiv lucrată de către angajatul respectiv. Sumele în limita a 35 lei fără TVA nu se vor considera drept recompense și facilități acordate de angajator din perspectiva angajatului și a angajatorului și, respectiv, nu vor implica careva obligații fiscale pentru angajați.

Ca și în cazul cheltuielilor pentru educația și instruirea angajaților, membrii ANB nu au putut aprecia această soluție ca fiind realizată în totalitate, deoarece Regulamentul amintit limitează posibilitatea companiilor de a deduce cheltuielile reale suportate pentru transportul și hrana angajaților. Plafoanele în mărime de 25 și respectiv 35 lei sunt prea mici și nu acoperă cheltuielile reale suportate de către companii în aceste scopuri. În plus, modalitatea respectivă de permitere spre deducere a cheltuielilor pentru transportul și hrana angajaților a complicat mult evidența fiscală și a crescut riscurile fiscale pentru companii (riscul de penalizare și controale abuzive).

PRIORITATEA 8.

Creșterea transparenței activității Serviciului Vamal și a predictibilității procedurilor vamale, astfel încât agenții economici să poată prevedea pe cont propriu sumele care urmează a fi achitate pentru procedurile de import-export, precum și documentele pe care vor fi obligați să le prezinte, dar și durata și consecutivitatea procedurilor.

SOLUȚIA 1: Inventarierea tuturor actelor normative interne ale Serviciului Vamal legate de procedurile de import-export și afișarea lor pe site-ul Serviciului Vamal.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Adoptarea prevederilor care ar stipula imposibilitatea aplicării actelor normative cu caracter intern din domeniul vamal, nefăcute publice conform legislației în vigoare	-	22.1. Elaborarea pentru toate actele normative emise de Serviciul Vamal, care au impact asupra activității de întreprinzător, a analizei impactului de reglementare și prezentarea acestora pentru examinare Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător (cu excepția celor care reglementează activitatea internă a organelor vamale și care nu au impact asupra activității de întreprinzător) - tr. III, 2013 22.2. Publicarea actelor normative ale Serviciului Vamal în Monitorul Oficial al Republicii Moldova- tr. III, 2013	Elaborarea studiului privind identificarea suprapunerilor, lacunelor și coerența legislației vamale cu legislația națională în scopul creării unei baze juridice suficiente pentru automatizarea și computerizarea procedurilor vamale – tr. IV, 2014 Elaborarea studiului de evaluare a priorităților și necesităților pentru facilitarea comerțului și identificarea și eliminarea constrângerilor pentru business (Trade Facilitation Self - Assessment Study) – tr. IV, 2014 Revizuirea actelor normative și ordinelor Serviciului Vamal în vederea aducerii lor în conformitate cu angajamentele OMC, DCFTA și Acordul de Asociere cu UE – tr. III, 2014

PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
		25.1. Asigurarea elaborării analizei impactului de reglementare pentru toate actele normative ce reglementează activitatea de întreprinzător în domeniul vamal – tr. IV, 2013	Asigurarea mecanismului de consultare a actelor normative ale Serviciului Vamal cu mediul de afaceri – tr. I-IV, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): Amendamentele recente la Codul vamal, aprobate prin Legea nr. 324 din 23.12.2013 (politica bugetar-fiscală pentru anul 2014), prevăd întocmirea analizei impactului de reglementare la elaborarea proiectelor de acte legislative și normative din domeniul vamal ce reglementează activitatea de întreprinzător. Acestea vin să asigure realizarea prevederilor PAG 2013-2014 de „Adoptare a prevederilor care ar stipula imposibilitatea aplicării actelor normative cu caracter intern din domeniul vamal, nefăcute publice conform legislației în vigoare”, inspirată, la rândul său, din rândul priorităților ANB 2012-2013. Și FPMA prevede „Elaborarea pentru toate actele normative emise de Serviciul Vamal, care au impact asupra activității de întreprinzător, a analizei impactului de reglementare și prezentarea acestora pentru examinare Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător”, „Publicarea actelor normative ale Serviciului Vamal în Monitorul Oficial al Republicii Moldova” și „Asigurarea elaborării analizei impactului de reglementare pentru toate actele normative ce reglementează activitatea de întreprinzător în domeniul vamal”. În conformitate cu aceste prevederi, în anul 2013 SV a inițiat revizuirea tuturor actelor normative interne. Ca urmare, au fost abrogate 10 ordine ale SV publicate în Monitorul Oficial (MO) și alte 12 Ordine, dispoziții și circulare nepublicate în MO, iar procesul de revizuire continuă. La fel, au fost abrogate ordinele interne ale Birourilor vamale, cu impact asupra agenților economici, procesul de reglementare a importului/exportului a fost centralizat, iar aplicarea Ordinilor SV a fost uniformizată pentru toate Birourile vamale. Din anul 2012, SV publică toate actele normative interne/Ordinele cu impact asupra businessului, iar proiectele de acte normative/Ordine sunt însoțite de AIR și remise Grupului de lucru AIR, consiliului consultativ al SV, experții EUBAM, BRITE, EUHLPAM.

SOLUȚIA 2: Aducerea acestor acte la o calitate care ar permite agenților economici să planifice pe baza lor de sine stătător și în prealabil mărimea plăților vamale, timpul necesar pentru procedurile de import și export, setul de documente necesar, etc.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	Ajustarea la standardele UE a setului de date și documente, solicitate operatorilor economici, pentru a asigura schimbul eficient de date, diminuarea costului și timpului necesar vămuirii – tr. II, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): Tot în raportul de monitorizare precedent am menționat că potrivit Ordinului SV nr.80-O din 28.02.2012, agenții economici pot obține decizia organului vamal privind clasificarea corectă a mărfurilor, care se aplică în mod obligatoriu de către organele vamale pe parcursul a șase ani din data emiterii Deciziei organului vamal. Pe pagina web a SV <http://www.customs.gov.md/index.php?id=3485> este accesibilă lista deciziilor tarifare prelabile privind clasificarea mărfurilor. Totodată, pe pagina web a SV sunt publicate Ordinele SV privind clasificarea unor categorii de mărfuri, care permit determinarea corectă a codului și respectiv a cotei taxei vamale: <http://>

www.customs.gov.md/index.php?id=3673. O procedură similară pentru deciziile referitoare la originea mărfurilor a fost introdusă prin Ordinul SV nr.525-O din 12.07.2012 privind aprobarea Instrucțiunii cu privire la procedura de solicitare și emitere a informațiilor obligatorii privind originea mărfurilor.

La fel, în scopul perfecționării procedurilor de determinare a valorii în vamă, în Monitorul Oficial nr. din 27.12.2013 a fost publicată Hotărârea Guvernului nr. 1043 din 23.12.2013 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova. Potrivit HG respective, în Regulament au fost supuse modificărilor cerințele pentru confirmarea valorii în vamă. Astfel, pentru confirmarea valorii în vamă a mărfurilor importate, declarantul este obligat să prezinte organului vamal următoarele acte:

1. Contractul aferent tranzacției de import și acordurile adiționale lui (în cazul în care acestea au fost încheiate);
2. Factura (invoice) sau în cazul tranzacțiilor condițional valorice – proforma factura (proforma invoice);
3. Documentele bancare de plată sau alte documente de plată în cazul achitării prelabile;
4. Documentele de transport care au însoțit marfa: CMR (scrisoarea de trăsură internațională), Carnetul TIR, Declarația de tranzit (T1), Air bill (fraht), bill of lading (conosament maritim), Scrisoarea de trăsură pentru transportul internațional de mărfuri pe cale ferată;
5. Contractul (comanda) de acordare a serviciilor de transportare sau factura de expediție în cazul în care se impun potrivit condițiilor de livrare;
6. Polița sau contractul de asigurare a mărfurilor, în cazul în care acestea au fost asigurate fie potrivit condițiilor de livrare, fie asigurate la inițiativa declarantului.

Totodată, Regulamentul stipulează că în cazul în care organul vamal constată divergențe probate între datele conținute în actele enumerate mai sus sau Sistemul informațional integrat vamal identifică riscul de subevaluare (prin compararea valorii în vamă a mărfii de evaluat cu valoarea în vamă a mărfurilor identice sau similare), potrivit alin.(2) art.7 din Legea nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal, organul vamal solicită în scris declarantului prezentarea necumulativă și doar a celor acte aferente tranzacției de import a mărfurilor respective care pot justifica valoarea în vamă anunțată:

1. Orice acord posibil între vânzător și cumpărător care afectează valoarea în vamă a mărfurilor;
2. Contractele cu terțe persoane referitoare la tranzacțiile indirecte;
3. Corespondența comercială purtată în vederea încheierii și negocierii prețului, în cazul în care aceasta a fost purtată;
4. Facturile pentru decontări către persoane terțe în beneficiul vânzătorului, dacă acestea rezultă din contractele încheiate sau alte acte;
5. Documentele contabile ale cumpărătorului, cum ar fi transferurile de fonduri către exportator sau vânzător sau pentru a obține informații privind comisioanele, profitul sau cheltuielile generale prin aplicarea metodei deductive și a valorii calculate;
6. Documentele privind dreptul de proprietate asupra societăților comerciale implicate în tranzacție, pentru a exclude o posibilă relație de interdependență dintre vânzător și cumpărător în sensul art.11 alin.(6) din Legea nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal;
7. Contractul în baza căruia dreptul de proprietate intelectuală este cesionat;
8. Copia autenticată de pe declarația de export;
9. Documentul de plată pentru cheltuielile de transportare;
10. Cataloagele, ofertele de preț (listele de prețuri) ale firmelor producătoare/ vânzătorului;
11. Certificatul de origine, certificatul de calitate eliberat de producător;
12. Lista de încărcare.

În cazul în care declarantul nu dispune de careva acte din cele solicitate suplimentar de organul vamal, acesta va consemna acest fapt în solicitarea scrisă. În toate cazurile, declarantul, din proprie inițiativă, este în drept să prezinte și alte acte în scopul confirmării valorii în vamă anunțate. În practică, însă, conform reprezentanților mediului de afaceri intervievați, modificările respective nu au schimbat mult în bine situația în privința predictibilității procedurilor vamale și plăților pentru operațiunile de import-export.

PRIORITATEA 9.

Simplificarea procedurilor și reducerea numărului de documente necesare pentru efectuarea exportului.

SOLUȚIA 1: Reducerea volumului documentației și simplificarea maximală a procedurilor pentru derularea exportului.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Introducerea normelor și standardelor internaționale în domeniul vamal în vederea reducerii duratei și a costurilor suportate de agenții economici pentru vămuirea mărfurilor.	101. Introducerea procedurilor simplificate pentru vămuirea mărfurilor, conform modelului aplicat în Uniunea Europeană (procedura de declarare incompletă, periodică și simplificată) – tr. II 101. Dezvoltarea programului „Operator economic autorizat” prin implementarea procedurilor simplificate de vămuire – tr. IV	23.2. Reducerea ponderii controalelor fizice ale mărfurilor la import/export - tr. III, 2013 27.2. Introducerea procedurilor simplificate pentru vămuirea mărfurilor, conform modelului aplicat în Uniunea Europeană (procedura de declarare incompletă, periodică și simplificată) – tr. I, 2014 28.4. Descrierea procedurii de depunere a declarațiilor simplificate, periodice și incomplete, a cazurilor și condițiilor de acceptare a acestora de către organele vamale – tr. I, 2014	Evaluarea setului de documente permissive necesare pentru efectuarea exportului (în domeniul sanitar, fitosanitar, veterinar) și elaborarea recomandărilor pentru optimizare – tr. II, 2014 Reducerea numărului de acte necesare pentru vămuirea mărfurilor la export – tr. IV, 2014 Reducerea termenului de control vamal prin optimizarea procedurilor vamale privind verificarea declarației vamale, a documentelor aferente mărfurilor și mijloacelor de transport – tr. IV, 2014 Reducerea ponderii controlului vamal fizic în numărul total de inspecții și aplicarea coridoarelor vamale după principiile selectivității în baza evaluării riscurilor – tr. I, 2014 Elaborarea și implementarea Programului Agent Economic Autorizat (Authorised Economic Operator/AEO) în conformitate cu modelul UE – tr. II, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): La nivel legislativ, prevederile referitoare la simplificarea procedurilor de vămuire, la care se face referință în PAG 2013-2014, PA 2014 și FPMA, au fost incluse în politica bugetar-fiscală și vamală pentru anul 2014 și s-a inițiat elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a procedurilor respective. Referitor la reducerea ponderii controalelor fizice ale mărfurilor la import/export, conform informațiilor Serviciului Vamal, pe parcursul lunii decembrie 2013, cota declarațiilor vamale direcționate pentru controlul fizic a atins – 19,3% la import și 9,79% la export, în scădere cu 9,29% la import și 3,46% la export în comparație cu perioada similară a anului 2012.

De asemenea, amintim că din 1 ianuarie 2013 a intrat în vigoare Regulamentul privind procedurile simplificate de vămuire. Potrivit acestuia, agenții economici care îndeplinesc cumulativ cerințele

specificate în Regulament pot beneficia de simplificările conform celor patru categorii: 1) agent economic cu risc scăzut; 2) agent economic cu vămuire la domiciliu; 3) agent economic credibil; 4) transportator de încredere. Informația cu privire la pachetul de facilități oferite de Regulament privind simplificarea operațiunilor de vămuire și condițiile de acordare a statutului respectiv pentru agenții economici pot fi găsite într-un compartiment separat „Proceduri Simplificate” pe pagina web a Serviciului Vamal: <http://customs.gov.md/index.php?id=3621>. Regulamentul prevede maximum 60 de zile pentru acordarea statutului ce permite beneficierea de procedurile simplificate de vămuire.

SOLUȚIA 2: Perfecționarea procedurilor de control prin simplificarea și armonizarea acestora, precum și prin îmbunătățirea bazei tehnice și prin implementarea tehnologiilor moderne de scanare și control.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Introducerea normelor și standardelor internaționale în domeniul vamal în vederea reducerii duratei și a costurilor efectiv suportate de agenții economici pentru vămuirea mărfurilor	-	23.3. Perfecționarea mecanismelor de evaluare în vamă a mărfurilor, precum și a procedurilor vamale aplicate în cadrul procesului de vămuire a mărfurilor, în vederea racordării acestora la normele internaționale aplicabile - tr. III, 2013 23.1. Dezvoltarea abordării bazate pe analiza riscurilor pentru efectuarea controlului vamal - tr. III, 2013	Implementarea Conceptului de vămuire electronică la export. Elaborarea regulamentelor cu privire la procedura vămuirii electronice a mărfurilor exportate – tr. I, 2014 Elaborarea și implementarea conceptului de vămuire electronică la import. Elaborarea regulamentelor cu privire la procedura vămuirii electronice a mărfurilor importate – tr. IV, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): Acțiuni corespunzătoare acestei soluții am identificat în FPMA 2013-2014: „Perfecționarea mecanismelor de evaluare în vamă a mărfurilor, precum și a procedurilor vamale aplicate în cadrul procesului de vămuire a mărfurilor, în vederea racordării acestora la normele internaționale aplicabile” și „Dezvoltarea abordării bazate pe analiza riscurilor pentru efectuarea controlului vamal”. Întru realizarea primei, conform Hotărârii a Guvernului nr. 1043 din 23.12.2013 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova, au fost transpuse normele și procedurile Uniunii Europene în cadrul regulatorului național. Pentru realizarea celei de-a doua, SV a elaborat și a remis spre avizare proiectul Acordului între Serviciul Vamal și fiecare instituție în parte (ministere, servicii, etc.) care acumulează, gestionează și prelucrează informații în domeniul vizat. Totodată, au fost numite persoane responsabile din cadrul fiecărei instituții pentru determinarea modalității transmiterii informației.

În afară de aceasta, în luna noiembrie 2013 a fost lansată procedura de export electronic E-customs. În acest sens, a fost creată o secțiune dedicată exportului electronic pe pagina web a Serviciului Vamal - <http://customs.gov.md/ecustoms/>, unde sunt descrise etapele, beneficiile și succesiunile procedurii. La începutul lunii aprilie 2014, 30 de exportatori utilizau deja serviciul de vămuire electronică.

La 14.12.2013 Guvernul a aprobat implementarea procedurilor de vămuire electronică a mărfurilor importate în Republica Moldova. În luna mai 2014, proiectul respectiv de Lege a fost aprobat de către Parlament. Odată cu intrarea în vigoare a acestuia, agenții economici vor obține posibilitatea de a alege ce procedură să urmeze – cea electronică sau cea pe suport de hârtie. Potrivit datelor Serviciului Vamal, anual sunt depuse circa 324 de mii de declarații vamale de import, pentru care era obligatorie efectuarea a două proceduri concomitente – cea electronică și cea bazată pe suport de hârtie. Odată cu implementarea importului electronic, agenții economici vor comunica cu vama exclusiv prin intermediul sistemului informațional și vor remite nu doar declarația vamală, dar și celelalte documente necesare vămuirii doar în format electronic.

SOLUȚIA 3: Eficientizarea coordonării între diferitele servicii de control, transport, etc., de pe ambele părți ale frontierei.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	29.1. Intensificarea cooperării cu țările vecine în vederea extinderii punctelor de trecere a frontierei de stat cu control comun, în scopul fluidizării traficului de mărfuri, ca rezultat al dezvoltării sistemului de control “o singură oprire” de stat – tr. IV, 2014	-

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): Cu referire la această prioritate a ANB, în FPMA 2013-2014 am regăsit „Intensificarea cooperării cu țările vecine în vederea extinderii punctelor de trecere a frontierei de stat cu control comun, în scopul fluidizării traficului de mărfuri, ca rezultat al dezvoltării sistemului de control “o singură oprire” de stat”. Pentru realizarea acesteia, se află în proces de examinare cu scopul de a fi finanțat din contul fondurilor UE proiectul privind reconstrucția punctului de trecere a frontierei de stat cu control comun Palanca – Maiaki – Udobnoe. La 22 noiembrie 2013, Comisia Europeană a aprobat decizia de finanțare a construcției PTFs Palanca – Maiaki – Udobnoe pentru realizarea controlului comun pe teritoriul Republicii Moldova. De asemenea, a demarat dezvoltarea sistemului de control „o singură oprire”, cu selectarea punctului pilot, Punctul de Trecere a Frontierei „Tudora”. A fost format Grupul de lucru care a identificat soluții în vederea înlăturării impedimentelor în calea realizării acestui concept. La fel, după cum am menționat și în rapoartele precedente, începând cu luna ianuarie 2012, se implementează sistemul de monitorizare în regim online a traficului mijloacelor de transport la punctele de trecere a frontierei, pe pagina web a SV. Serviciul oferă informații privind numărul mijloacelor de transport aflate la punctul de trecere și imagini video în regim online.

SOLUȚIA 4: Aplicarea principiului ghișeului unic și utilizarea repetată a documentelor și datelor prezentate de către agenții economici anterior Serviciului Vamal și altor instituții, prin intermediul unei rețele interconectate.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	101. Implementarea modulului „Multy agency” de interacțiune a autorităților implicate în controlul mărfurilor la trecerea frontierei, în baza SI Asycuda World - tr. II	29.2. Perfecționarea și dezvoltarea Sistemului informațional “FRONTIERA”, prin intermediul căruia se efectuează schimbul de informații în regim online între autoritățile care participă la controlul mărfurilor și mijloacelor de transport la frontieră, conform principiilor “ghișeului unic”, “umăr la umăr” și “o singură oprire”, având ca scop reducerea timpului de control – tr. IV, 2014 28.2. Expunerea mecanismului de funcționare a sistemelor de control al importurilor și exporturilor, cu aplicarea interfețelor electronice ale organelor vamale și ale titularilor operațiunilor de vămuire – tr. I, 2014	Crearea unei conexiuni inter-instituționale printr-o singură fereastră electronică (electronic single window), prin implementarea modulului „Multy agency” de interacțiune a autorităților implicate în controlul mărfurilor la trecerea frontierei, pe baza sistemului informațional Asycuda World – tr. II, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): Cu referire la această prioritate a ANB, am identificat acțiuni corespunzătoare în PA 2014: „Implementarea modului „Multy agency” de interacțiune a autorităților implicate în controlul mărfurilor la trecerea frontierei, în baza SI Asycuda World” și FPMA 2013-2014: „Perfecționarea și dezvoltarea Sistemului informațional „FRONTIERA”, prin intermediul căruia se efectuează schimbul de informații în regim on-line între autoritățile care participă la controlul mărfurilor și mijloacelor de transport la frontieră, conform principiilor „ghișeului unic”, „umăr la umăr” și „o singură oprire”, având ca scop reducerea timpului de control” și „Expunerea mecanismului de funcționare a sistemelor de control al importurilor și exporturilor, cu aplicarea interfețelor electronice ale organelor vamale și ale titularilor operațiunilor de vămuire”.

În privința acțiunii din PA 2014, la moment este în proces de implementare modulul „Multi Agency”, menit să faciliteze interacțiunea agenților publice în cadrul procesului de vămuire. Modulul va permite integrarea serviciilor veterinare și fitosanitare, cât și certificatele eliberate de acestea. În această direcție au fost inițiate discuții cu autoritățile publice referitor la participarea lor în acest mecanism, elaborarea procedurii electronice, ajustarea certificatelor, licențelor și autorizațiilor pentru utilizare, elaborarea regulilor de interacțiune și implementarea modului. A fost testat mecanismul de interacțiune între Serviciul Vamal și ANSA.

În privința SI „Frontiera”, a fost elaborat caietul de sarcini pentru perfecționarea Sistemului informațional respectiv, pentru facilitarea schimbului de informații între Serviciul Vamal, Poliția de Frontieră și Î.S. „Registru”. Sistemul dat permite reprezentanților Serviciului Vamal vizualizarea online a informației cu privire la persoanele și mijloacele de transport care traversează frontiera de stat, odată cu introducerea acestei informații în Sistemul informațional de către colaboratorul Poliției de Frontieră. Acest sistem a fost implementat în toate punctele de trecere a frontierei de stat terestre, având ca efect micșorarea termenului de efectuare a controlului de către ambele servicii.

Pentru realizarea acțiunii nr. 28.2 din FPMA 2013-2014 a fost aprobată și publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova Hotărârea Guvernului nr. 904 din 13.11.2013 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura vămuirii electronice a mărfurilor la export”; a fost elaborat mecanismul de aplicare a semnăturii digitale la depunerea declarației vamale în format electronic; și a fost inițiată formarea postului de lucru, s-au efectuat testări cu privire la aplicarea semnăturilor digitale.

La fel, după cum am menționat în raportul precedent, a fost demarată crearea unei baze de date comune ale Serviciului Vamal și SFS (asigurarea interacțiunii sistemelor informaționale ale SV și SFS) conform practicilor statelor membre ale UE, ce va cuprinde „profilul agentului economic”, cu informații despre operațiunile, situația privind încasările la buget, controalele efectuate, facilitățile acordate, pentru fiecare agent economic. Această bază de date va asigura și accesul SFS la informațiile gestionate de SV privind operațiunile de export, în vederea restituirii TVA (în prezent, pentru confirmarea exportului, pentru fiecare operațiune se eliberează acte pe suport de hârtie). La fel, baza de date respectivă va asigura accesul SV la informații gestionate de SFS privind utilizarea mărfurilor importate cu facilități vamale și fiscale conform destinației și va asigura mecanismul de transmitere de la SFS către SV a informațiilor relevante analizei de risc.

SOLUȚIA 5: Adoptarea unor reglementări normative detaliate și clare care să prevadă lista mărfurilor față de care să fie aplicate procedurile vamale simplificate și să reglementeze clar și detaliat procedurile simplificate de vămuire, care urmează a fi aplicate.

PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Introducerea normelor și standardelor internaționale în domeniul vamal în vederea reducerii duratei și a costurilor	101. Introducerea procedurilor simplificate pentru vămuirea mărfurilor, conform modelului aplicat în Uniunea Europeană (procedura de declarare incompletă, periodică și simplificată) – tr. II	27.2. Introducerea procedurilor simplificate pentru vămuirea mărfurilor, conform modelului aplicat în Uniunea Europeană (procedura de declarare incompletă, periodică și simplificată) – tr. I, 2014	-

PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
efectiv suportate de agenții economici pentru vămuirea mărfurilor	101. Dezvoltarea programului „Operator economic autorizat” prin implementarea procedurilor simplificate de vămuire – tr. IV	28.4. Descrierea procedurii de depunere a declarațiilor simplificate, periodice și incomplete a cazurilor și condițiilor de acceptare a acestora de către organele vamale – tr. I, 2014	

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): După cum am menționat mai sus, din 1 ianuarie 2013 a intrat în vigoare Regulamentul privind procedurile simplificate de vămuire, potrivit căruia agenții economici puteau beneficia de simplificări conform celor patru categorii: 1) agent economic cu risc scăzut; 2) agent economic cu vămuire la domiciliu; 3) agent economic credibil; 4) transportator de încredere. În anul 2014, au fost puse în aplicare noi reglementări în domeniul procedurilor simplificate, care substituie sistemul precedent de simplificări, instituit de Ordinul SV cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedurile simplificate de vămuire nr. 521-O din 10.12.2012. Informațiile referitoare la regimul de simplificări sunt plasate pe pagina web a SV, <http://www.customs.gov.md/index.php?id=4158>:

- 1) Procedura de declarare incompletă, ce poate fi aplicată pentru toate regimurile vamale;
- 2) Procedura depunerii declarației simplificate, care poate fi aplicată pentru regimurile vamale definitive (import și export) în cazul mărfurilor care nu au fost plasate anterior sub un alt regim vamal;
- 3) Procedura de vămuire la domiciliu.

Din cauza criteriilor stabilite pentru acordarea categoriilor respective de simplificări, de acestea pot beneficia la moment doar un număr redus de companii, în special din rândul celor mari. Astfel, impactul pachetului de simplificări pus la dispoziție de SV asupra ușurinței desfășurării schimburilor comerciale internaționale la scară largă este deocamdată unul limitat. De aici și calificativul acordat de către reprezentanții ANB.

SOLUȚIA 6: Transferul controalelor vamale de la frontieră la punctele interne și de destinație, pentru reducerea presiunii asupra frontierelor.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	Evaluarea practicilor vamale aplicate în Republica Moldova în conformitate cu setul standardelor europene în domeniul vamal Customs Blueprints (capitolele facilitarea comerțului și relații cu businessul, control la frontieră și în puncte interne, analiza riscurilor, audit post vămuire s.a. – tr. IV, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): De la 1 iulie 2013, SV a liberalizat procedura de vămuire la export și import, astfel agenții economici, indiferent de locul înregistrării, au căpătat posibilitatea să depună declarațiile vamale la orice post vamal. Modificările respective fac parte din pachetul de soluții privind liberalizarea procedurilor vamale, intrat în vigoare la 01 iulie 2013: <http://www.customs.gov.md/index.php?id=3658>.

PRIORITATEA 10.

Excluderea obligației de plată a TVA la importul de echipamente și utilaje de producție și prestare a serviciilor și a scutirii de taxe vamale și TVA la importul pieselor de schimb destinate deservirii pe garanție.

SOLUȚIA 1: Excluderea obligațiunii de plată a TVA la importul de echipamente și utilaje destinate producției și prestării serviciilor.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Examinarea posibilităților de stimulare a re tehnologizării întreprinderilor prin perfecționarea mecanismelor de aplicare a TVA Optimizarea și reducerea taxelor vamale la importul de materii prime, materiale auxiliare și echipamente tehnologice și majorarea lor pentru produsele finite din import, direct competitive cu cele autohtone	108. Optimizarea și reducerea taxelor vamale la importul de materii prime, materiale auxiliare și echipamente tehnologice și majorarea lor pentru produsele finite din import, direct competitive cu cele autohtone – tr. IV	-	Scutirea importului mijloacelor fixe introduse în capitalul social al agentului economic de TVA și taxe vamale – tr. I, 2014

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): În Monitorul Oficial din data de 28.02.2014 a fost publicată Hotărârea Guvernului Nr. 145 din 26.02.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale stabilite în art.103 alin.(1) pct. 29) din Codul fiscal și art.28 lit.q2) din Legea cu privire la tariful vamal. În conformitate cu prevederile art.103 alin.(1) pct.29) din Codul fiscal, nu se aplică TVA la importul și pentru livrările efectuate pe teritoriul țării a activelor materiale pe termen lung utilizate nemijlocit la fabricarea produselor, la prestarea serviciilor și/sau la executarea lucrărilor, destinate includerii în capitalul statutar (social) în modul și în termenele prevăzute de legislație. În conformitate cu prevederile art.28 lit.q2) din Legea cu privire la tariful vamal, sunt scutite de taxa vamală activele materiale pe termen lung, utilizate nemijlocit la fabricarea produselor, la prestarea serviciilor și/sau la executarea lucrărilor, destinate includerii în capitalul social în modul și în termenele prevăzute de legislație.

De asemenea, pentru a încuraja efectuarea investițiilor în active productive, în proiectul politicii bugetar-fiscale pentru anul 2015, lansat în luna iunie curent, se propune extinderea mecanismului de restituire a TVA la investiții (cheltuieli) capitale și pentru clădirile cu destinație de producere. Actualmente, legislația fiscală nu prevede restituirea TVA la astfel de investiții.

Totodată, producătorii agricoli din Republica Moldova au fost scutiți de obligația de achitare a TVA de 20% la procurarea tractoarelor, combinelor și altei tehnici agricole importate și/sau produse în Moldova. O astfel de prevedere a fost votată în Parlament în luna iunie 2014. Inițial, amendamente în Codul fiscal cu privire la scutirea de TVA la importul tractoarelor, combinelor și altei tehnici agricole respective au intrat în vigoare odată cu aprobarea politicii bugetar-fiscale pentru anul 2014. Ulterior însă (în luna aprilie 2014), Curtea Constituțională le-a declarat neconstituționale, deoarece amendamentele respective au fost adoptate fără avizul Guvernului. În luna iunie însă Parlamentul le-a votat repetat, completându-le de data aceasta și cu tehnica agricolă produsă pe teritoriul RM, pe lângă cea importată.

SOLUȚIA 2: Scutirea de taxe și TVA la importul pieselor de schimb destinate deservirii pe garanție.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): au fost înregistrate careva schimbări în privința acestei soluții.

PRIORITATEA 11.

Aplicarea automată a termenului maxim de tranzit prevăzut de legislația vamală, aducând modificări doar în cazuri excepționale și motivate în scris.

SOLUȚIA 1: Excluderea practicilor de modificare nemotivată de către colaboratorii Vămii a termenului de tranzit, în sensul micșorării acestuia.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	Simplificarea procedurilor pentru tranzit, inclusiv ajustarea cadrului legal la cerințele tranzitului comunitar

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): În perioada de la lansarea ultimului raport de monitorizare nu au fost înregistrate alte progrese, în afara celor menționate anterior, legate de Ordinul SV nr. 131 din 18.02.2013 cu privire la unele aspecte ale procedurii de tranzit. Reiterăm că acesta prevede acordarea unui termen de tranzit de până la 24 ore sau de până la 72 ore cu condiția efectuării controlului fizic pentru tranzitul internațional. De asemenea, Ordinul stipulează posibilitatea prelungirii termenului de tranzit în cazul survenirii unor evenimente sau nereguli, în cazul încărcărilor/descărcărilor succesive și în cazul staționării mijloacelor de transport cu marfă în anumite zone de control vamal, precum și instrucțiunea pentru colaboratorii vamali cu privire la modul de determinare a evenimentelor și neregulilor în cadrul procedurii de tranzit.

SOLUȚIA 2: Ajustarea termenului de tranzit pentru diferite categorii de transport, luând în considerație modul/modurile de transportare și realitățile impuse de către starea infrastructurii.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): Ca și în cazul soluției precedente, nu am înregistrat în perioada de raportare alte progrese, în afara celor menționate în raportul precedent. Acestea se refereau la Ordinul Serviciului Vamal nr.131-O din 18.02.2013 care prevede că în cazul plasării mărfurilor sub regim vamal de tranzit național în cadrul reexportului, importului sau reimportului acestora, timpul tranzitului se va acorda reieșind din particularitățile mijlocului de transport, condițiile climatice și cerințele specifice încărcăturii. De asemenea, în anumite cazuri (survenirea unor

evenimente sau nereguli; încărcări/descărcări succesive și; staționarea mijloacelor de transport cu marfă în anumite zone de control vamal), transportatorii au obținut dreptul de a solicita printr-o cerere prelungirea termenului de tranzit.

SOLUȚIA 3: Modificarea art. 42 din Codul Vamal, alin. 2, care va avea următorul conținut: „Timpul tranzitului este de până la opt zile de la data trecerii frontierei vamale. El poate fi micșorat de către organul vamal doar în condiții excepționale, printr-o decizie motivată, eliberată persoanei ce beneficiază de tranzit.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
-	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Nu au fost înregistrate alte progrese în privința soluției respective, în afară de cele ce țin de modificările introduse prin Ordinul nr. 131-O din 18.02.2013, la care ne-am referit mai sus.

PRIORITATEA 12.

Asigurarea transparenței modului de calculare a valorii în vamă a mărfurilor și transferul poverii de demonstrare a incorectitudinii valorii în vamă a mărfurilor de la declarant către autoritatea vamală.

SOLUȚIA 1: Modul de selectare a metodei de determinare a valorii mărfurilor în vamă, procedurile propriu-zise de calcul trebuie să fie transparente, clare și la îndemâna agentului economic, astfel încât acesta să poată calcula singur și în prealabil valoarea în vamă.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Adoptarea unor proceduri clare și transparente de calcul al valorii în vamă a mărfurilor; publicarea acestor proceduri pe site-ul Serviciului Vamal	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): După cum am menționat și în raportul precedent, lansat în septembrie 2013, SV este în proces de elaborare a unui Ghid privind aplicarea sistemului de determinare a valorii în vamă. La fel, a fost publicată la 27.12.2013 Hotărârea Guvernului cu privire la modificarea și completarea Regulamentului cu privire la modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova, la care ne-am referit în cadrul priorității 8. Scopul declarat al acestui Regulament este de a aduce mai multă claritate și transparență procedurilor de calcul al valorii în vamă a mărfurilor. Pe lângă noutățile Regulamentului (referitoare la lista exhaustivă de documente pentru probarea valori în vamă a mărfurilor), acesta a fost completat cu un punct nou „Dispoziții de aplicare a metodei de rezervă”. Acesta prevede că în cazul când valoarea în vamă a mărfii nu poate fi determinată prin aplicarea uneia din următoarele metode de mai jos, va fi aplicată Metoda de rezervă:

1. Metoda valorii tranzacției cu marfa respectivă ori în baza prețului efectiv plătit sau de plătit
2. Metoda valorii tranzacției cu marfă identică
3. Metoda valorii tranzacției cu marfă similară
4. Metoda costului unitar
5. Metoda valorii calculate

De asemenea, Regulamentul stabilește că valoarea în vamă determinată prin aplicarea metodei de rezervă se va baza, cu prioritate, pe valorile în vamă determinate anterior. Organul vamal va examina prin comparare valorile mărfurilor identice, apoi similare, iar în lipsa lor mărfurile de aceeași clasă sau de același tip, utilizând criteriile de selectare stabilite în Sistemul informațional integrat vamal.

La determinarea valorii în vamă prin metoda de rezervă, conform Regulamentului, drept bază de evaluare se vor utiliza informații autentice, care nu contravin prevederilor art.17 alin.(3) din Legea cu privire la tariful vamal, cum ar fi: oferte comerciale de prețuri (listele de prețuri) ale producătorilor/vânzătorilor; cataloage ce conțin descrierea detaliată a mărfurilor; cotațiile bursiere; datele privind nivelurile admisibile ale comisioanelor, reducerilor, beneficiilor, tarifelor de transportare. Potrivit directorului Serviciului Vamal, Tudor Balițchi, odată cu aprobarea noilor modificări, agenții economici vor cunoaște cu exactitate cerințele organului vamal privind valoarea în vamă și vor putea să asigure din timp toate datele și informațiile necesare pentru a confirma prețul tranzacției³.

SOLUȚIA 2: *Asigurarea respectării prevederilor actuale ale Codului Vamal în ceea ce privește valoarea în vamă a mărfurilor: aplicarea doar a metodei „valoarea tranzacției”, în baza documentelor probatoare. În cazul dezacordului Serviciului Vamal cu valoarea mărfii confirmată documentar, povara demonstrării trebuie să fie asumată de către organul respectiv, nu de către agentul economic.*

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Adoptarea unor proceduri clare și transparente de calcul al valorii în vamă a mărfurilor; publicarea acestor proceduri pe site-ul Serviciului Vamal	-	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): Conform informațiilor Serviciului Vamal, în rezultatul modificării cadrului normativ, descrise mai sus, metoda de rezervă s-a aplicat în primele 7 luni ale anului curent în raport de 7,5% din totalul declarațiilor vamale. În aceeași perioadă a anului 2013 ponderea cazurilor de aplicare a metodei de rezervă în totalul declarațiilor valorii în vamă constituia 13,8%.

PRIORITATEA 13.

Recunoașterea certificatelor de conformitate internaționale emise de către statele cu care Republica Moldova a încheiat acorduri de recunoaștere mutuală și perfecționarea procedurilor de certificare a conformității.

SOLUȚIA 1: *Aderarea R. Moldova la tratatele internaționale de recunoaștere a certificatelor de conformitate, în calitate de membru deplin, și recunoașterea mutuală a acestor certificate pe teritoriul țării.*

³ <http://www.contabilsef.md/newsview.php?l=ro&idc=13&id=8466>

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora

PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
<p>Armonizarea integrală a reglementărilor specifice domeniilor economiei naționale cu cele europene și implementarea acestora la nivelul cerințelor din domeniile respective.</p> <p>Stabilirea mecanismului de recunoaștere a rezultatelor de evaluare a conformității (certificatelor de conformitate, rapoartelor de încercări și marcajului de conformitate CE) emise de către organismele de evaluarea a conformității din UE</p>	<p>165. Realizarea sarcinilor care decurg din obligațiunile Organismului Național de Acreditare în calitate de aplicant de a deveni semnatar la Acordul de recunoaștere multilaterală cu Cooperarea Europeană pentru Acreditare (EA MLA) – tr. IV</p>	<p>27.1. Introducerea mecanismului de recunoaștere unilaterală a certificatelor fitosanitare și sanitar-veterinare emise în alte state (cel puțin în Uniunea Europeană, SUA și Canada)</p>	<p>Armonizarea reglementărilor cu prevederile documentelor europene</p> <p>Asigurarea compatibilității standardelor cu reglementările tehnice ajustate la normele europene</p>

Argumentarea calificativului acordat – (în curs de realizare): Pentru realizarea acțiunii de „Introducere a mecanismului de recunoaștere unilaterală a certificatelor fitosanitare și sanitar-veterinare emise în alte state (cel puțin în Uniunea Europeană, SUA și Canada)”, din FPMA 2013-2014, a fost elaborat un proiect de lege. Acesta prevede îmbunătățirea relațiilor de colaborare și schimb de date cu privire la operațiunile de export între Serviciul Vamal și Inspectoratul Fiscal ce va permite să se excludă confirmarea din partea Serviciului Vamal (document suplimentar la declarația vamală, care implică și costuri suplimentare de 5 Euro per document), precum și costurile suplimentare aferente. Certificatele sanitar-veterinare, fitosanitare sau de conformitate, eliberate de către autoritățile competente din alte state vor fi recunoscute în mod unilateral, ceea ce va asigura excluderea cheltuielilor nejustificate și a procedurilor birocratice legate de obținerea certificatelor respective. Proiectul a trecut procedura de avizare la instituțiile interesate și a fost remis Guvernului spre examinare și aprobare, care ulterior a fost restituit pentru definitivare, urmare avizului Ministerului Finanțelor. Ulterior, proiectul a fost înaintat Cancelariei de Stat pentru a fi supus examinării Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru.

SOLUȚIA 2: Stabilirea unor mecanisme aplicabile de certificare în cazurile când organizațiile de standardizare nu dispun de echipament de testare necesar sau personal calificat pentru efectuarea certificării.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora

PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
<p>Consolidarea capacităților instituțiilor naționale responsabile de infrastructura calității: standardizare, acreditare, metrologie, supraveghere a pieței.</p> <p>Dezvoltarea sistemului național de laboratoare pentru testarea inofensivității și calității produselor plasate pe piață, în special a produselor alimentare.</p>	<p>169. Dezvoltarea sistemului național de laboratoare pentru testarea inofensivității și calității produselor plasate pe piață, în special a produselor alimentare – tr. IV</p>	-	<p>Dezvoltarea sistemului național de laboratoare pentru testarea inofensivității și calității produselor plasate pe piață, în special a produselor alimentare – tr. IV, 2016</p>

Argumentarea calificativului acordat – (fără schimbări): Nu au fost înregistrate careva progrese notabile în privința acestei soluții.

SOLUȚIA 3: Stabilirea unor termene și practici adecvate pentru trecerea procedurii de standardizare și excluderea sancționării agenților economici pentru păstrarea bunurilor pe perioada procedurii de certificare a acestora.

Prevederile documentelor de politici publice, corespunzătoare soluției respective și termenele de realizare ale acestora			
PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA 2013-2014	FPAC
Implementarea unui regim de certificare industrială facilitator pentru importul echipamentului industrial tehnologic avansat și conform standardelor internaționale și europene de securitate industrială	102. Optimizarea procesului de certificare și control al originii mărfurilor – tr. IV	-	-

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): După cum am menționat și în raportul precedent, s-a înregistrat un progres doar în privința excluderii sancționării agenților economici pentru păstrarea bunurilor pe perioada certificării.

PRIORITATEA 2.10 (ANB 2010):

Simplificarea procedurii de compensare a datoriilor față de buget cu supraplata altor impozite, în special în ceea ce privește administrarea operațiunilor de import/export, de acoperire a TVA de plată cu TVA ce urmează a fi restituită.

Argumentarea calificativului acordat – (realizat parțial): A fost implementată, cu excepția plăților în fondul social.

■ Gradul de implementare a priorităților sectoriale ANB 2012-2013

În privința priorităților sectoriale, ca și în cazul raportului precedent, progresul în implementarea acestora a fost evaluat în funcție de măsura în care acestea se regăsesc în documentele de politici publice, inclusiv ca urmare a măsurilor de advocacy întreprinse de ANB. Având în vedere că prioritățile sectoriale țin în primul rând de competențele asociațiilor-membre ANB, respectivelor priorități le-a revenit un rol complementar în raport cu prioritățile de ordin general din domeniile fiscal și vamal, determinate ca domenii de interes comun pentru toate asociațiile membre și țintă prioritară a eforturilor evenimentelor de advocacy din cadrul ANB. Prioritățile sectoriale sunt subiectul discuțiilor în cadrul unor întruniri ad-hoc în cadrul ANB, legate de anumite chestiuni de interes major pentru sectoarele respective. Acestea sunt incluse în acțiunile de advocacy ale rețelei pentru a fi promovate, însă nu au constituit obiectul unei monitorizări mai detaliate. Progresul în implementarea priorităților sectoriale a fost apreciat în funcție de măsura în care acestea se regăsesc în documentele de politici ale autorităților (PAG 2013-2014, PA 2014, FPMA 2013-2014 și FPAC).

Astfel, pentru sectorul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor, am regăsit trei activități în PAG 2013-2014: „Asigurarea liberei concurențe pe piața comunicațiilor electronice, poștale și a industriei TIC”; „Reformarea S.A. „Moldtelecom”, asigurând accesul echitabil și transparent la infrastructură pentru toți actorii de pe piață” și „Modernizarea sistemului educațional în domeniul TIC prin îmbunătățirea standardelor educaționale, crearea de parteneriate cu companii private, centre de excelență și laboratoare inovatoare”. De asemenea, în PA 2014 am regăsit patru acțiuni corespunzătoare priorităților formulate pentru sectorul respectiv, iar în FPAC și FPMA – încă șapte acțiuni.

Pentru sectorul businessului agricol și industriei vinului, în Programul de Activitate al Guvernului 2013-2014 am regăsit trei activități corespunzătoare priorităților/soluțiilor propuse de agenda sectorială: „Creșterea investițiilor în modernizarea întreprinderilor agroalimentare și în marketingul produselor agroalimentare”; „Facilitarea accesului la capital, piețele de desfacere și factorii de producție pentru agricultori prin subvenționarea ratei dobânzii pentru creditele agricole, stabilirea unui fond de garantare pentru creditele agricole, acordarea sprijinului în procesul de consolidare a terenurilor” și „Creșterea accesului la resursele de apă pentru irigare”. Șase acțiuni pentru realizarea activităților planificate în PAG se regăsesc în PA 2014, iar în FPAC am identificat încă două măsuri.

Tot trei activități prevede PAG 2013-2014 și pentru sectorul transporturilor: „Aprobarea Strategiei de transport și logistică 2013-2022”; „Adoptarea unui plan strategic de modernizare a Î.S. „Calea Ferată din Moldova” prin restructurare și separarea pe tipuri de activități (marfă, călători, infrastructură)”; „Promovarea transportului inter-modal prin creșterea interconectării dintre diferite tipuri de transport”, iar două acțiuni corespunzătoare acestora se regăsesc în PA 2014.

Pentru sectorul construcțiilor, doar una din soluțiile propuse de Agenda sectorială se regăsește în Programul de Activitate al Guvernului 2013-2014: „Reformarea sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor și implementarea standardelor de performanță în construcții”, și încă una, pentru realizarea activității din PAG, în PA 2014. Pentru realizarea acesteia, a fost deja elaborat proiectul codului urbanismului și construcțiilor, care prevede că toți agenții economici din domeniu vor fi evaluați de către o comisie specială care va decide, care dintre ei poate să activeze în continuare în construcții. Un alt proiect care vine în întâmpinarea priorităților sectoriale ANB în domeniul construcțiilor este Proiectul Legii privind Casa Socială a Constructorilor, lansat pentru consultări

publice de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor în luna mai 2014. Matricea soluțiilor propuse de agendele sectoriale ANB și acțiunile corespunzătoare cuprinse în documentele de politici ale Guvernului este prezentată mai jos:

Domeniile prioritare	Soluții ANB	PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA, FPAC
SECTORUL TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE ȘI COMUNICAȚIILOR				
<i>Mediul administrativ și fiscal</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Prelungirea facilităților fiscale pentru companiile din domeniul TI și eliminarea prevederilor împovărătoare sau care nu stimulează sectorul; •Eficientizarea și transparența mai mare a achizițiilor publice; Reguli clare și egale pentru companiile de stat și cele private 			Elaborarea unei analize ex-ante a impactului introducerii stimulentei particulare privind impozitarea parcurilor științifice, inovaționale și din domeniul TIC – tr. II, 2015 (FPAC)
<i>Mediul concurențial</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Eliminarea concurenței neloiale și a barierelor de creștere a sectorului TIC; •Protecția efectivă a drepturilor de proprietate intelectuală; 	<p>Asigurarea liberei concurențe pe piața comunicațiilor electronice, poștale și a industriei TIC</p> <p>Reformarea S.A. „Moldtelecom”, asigurând accesul echitabil și transparent la infrastructură pentru toți actorii de pe piață</p>	<p>171. Promovarea proiectului de lege privind regimul juridic al infrastructurii asociate rețelelor de comunicații electronice, construirea și utilizarea partajată a elementelor de infrastructură asociată – tr. I</p> <p>179. Reformarea S.A. „Moldtelecom”, asigurând accesul echitabil și transparent la infrastructură pentru toți actorii de pe piață – tr. IV</p> <p>184. Elaborarea Strategiei de creștere a competitivității industriei TI – tr. I</p>	<p>16.1. Aprobarea proiectului de lege privind regimul juridic al infrastructurii asociate rețelelor de comunicații electronice, construirea și utilizarea partajată a elementelor de infrastructură asociată – tr. III, 2013 (FPMA)</p> <p>Continuarea procesului de implementare a reglementărilor privind impunerea și respectarea obligațiilor corespunzătoare pentru operatorii cu putere semnificativă pe piețele (PSP) relevante, în cazul când competiția nu este loială - (FPAC)</p>

Domeniile prioritare	Soluții ANB	PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA, FPAC
<i>Mediul concurențial</i>				<p>Elaborarea și aprobarea proiectului de lege privind regimul juridic al infrastructurii asociate rețelelor de comunicații electronice, construirea și utilizarea partajată a elementelor de infrastructură asociată – tr. IV, 2014 (FPAC)</p> <p>Optimizarea și utilizarea partajată a infrastructurii de comunicații electronice – tr. I, 2015 (PFAC)</p> <p>Aprobarea proiectului strategiei de creștere a competitivității industriei tehnologiei informației pe anii 2014-2023 –tr. II, 2014 (FPAC)</p>
<i>Resursele umane și instruirea</i>	<ul style="list-style-type: none"> Modernizarea curriculumului universitar și ridicarea calității instruirii în instituțiile educaționale care pregătesc specialiști pentru sectorul TIC 	Modernizarea sistemului educațional în domeniul TIC prin îmbunătățirea standardelor educaționale, crearea de parteneriate cu companii private, centre de excelență și laboratoare inovative	180. Modernizarea sistemului educațional în domeniul TIC prin îmbunătățirea standardelor educaționale, crearea de parteneriate cu companii private, centre de excelență și laboratoare inovative – tr. IV	
SECTORUL BUSINESS-ULUI AGRICOL				
<i>Racordarea la standardele europene</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ajustarea cerințelor de calitate și securitate alimentară pentru produsele agroalimentare moldovenești cu cele ale UE. 			

Domeniile prioritare	Soluții ANB	PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA, FPAC
<i>Producerea și comercializarea producției agricole</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Adoptarea de politici și măsuri mai consistente și eficiente la nivelul producerii și comercializării producției agroalimentare; •Perfecționarea sistemului de subvenționare a producătorilor agricoli •Facilitarea accesului la finanțare pentru companiile din businessul agricol 	<p>Creșterea investițiilor în modernizarea întreprinderilor agroalimentare de procesare și în marketingul produselor agroalimentare.</p> <p>Facilitarea accesului la capital, piețele de desfacere și factorii de producție pentru agricultori prin subvenționarea ratei dobânzii pentru creditele agricole, stabilirea unui fond de garantare pentru creditele agricole, acordarea sprijinului în procesul de consolidare a terenurilor.</p> <p>Creșterea accesului la resursele de apă pentru irigare</p>	<p>119. Crearea, în baza parteneriatului public-privat, a mai multor centre agroalimentare regionale, unde agricultorii pot comercializa direct producția agricolă, precum și să beneficieze de serviciile necesare pentru exportul producției – tr. IV</p> <p>119. Facilitarea creării și/sau modernizării întreprinderilor agroalimentare de procesare, conforme standardelor Uniunii Europene – tr. IV</p> <p>123. Elaborarea proiectului de lege privind instituirea fondului de garantare a creditelor agricole – tr. IV</p> <p>120. Promovarea și aprobarea proiectului de lege cu privire la grupurile de producători și asociațiile lor – tr. I</p>	
<i>Procedurile fiscale și vamale</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Adoptarea de măsuri fiscale și vamale care ar stimula producția și exportul de produse agroindustriale. 		<p>117. Stimularea cooperării producătorilor agricoli prin acordarea subvențiilor preferențiale și oferirea facilităților fiscale grupurilor de producători agricoli – tr. III</p>	<p>Revenirea la cota TVA de 8% pentru agricultură – tr. I, 2014 (FPAC)</p> <p>Continuarea procesului de consolidare a taxelor fiscale, inclusiv prin promovarea Legii cu privire la impozitul unic în agricultură – tr. I, 2014 (FPAC)</p>
<i>Cadrul administrativ - normativ și regulator</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Reformarea cadrului administrativ-normativ și regulator al sectorului vitivinicol 		<p>116. Elaborarea cadrului legislativ privind reglementarea sectorului vitivinicol, Regulamentului, Registrului vitivinicol și Reglementării tehnice „Organizarea pieței vitivinicole” - tr. IV</p>	

Domeniile prioritare	Soluții ANB	PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA, FPAC
SECTORUL TRANSPORTURILOR				
<i>Cadrul de politici în domeniul transportului</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Aderarea Republicii Moldova la convențiile și acordurile Comitetului pentru transportul intern al comisiei economice europene ONU în domeniul transporturilor și racordarea legislației naționale în domeniul transporturilor internaționale la cerințele și standardele UE. •Elaborarea și aprobarea unei Politici (Strategii) privind dezvoltarea transporturilor în Republica Moldova pentru o perioadă de 10 ani 	Aprobarea Strategiei de transport și logistică 2013-2022		
<i>Cadrul normativ-regulator în domeniul transporturilor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Lichidarea barierelor la frontieră pentru transporturile internaționale de mărfuri, simplificarea procedurilor vamale și lichidarea barierelor tehnice; •Eliminarea barierelor de ordin birocratic și administrativ în transportul de mărfuri și persoane; aducerea în conformitate cu standardele internaționale (Incoterms-2010, FIATA, etc.) și legislația RM a actelor normative ale MTID și CFM. 	<p>Adoptarea unui plan strategic de modernizare a Î.S. „Calea Ferată din Moldova” prin restructurare și separarea pe tipuri de activități (marfă, călători, infrastructură).</p> <p>Promovarea transportului inter-modal prin creșterea interconectării dintre diferite tipuri de transport</p>	<p>139. Adoptarea Planului strategic de modernizare a Î.S. „Calea Ferată din Moldova” prin restructurare și separare pe tipuri de activități (marfă, călători, infrastructură) – tr. IV</p> <p>144. Semnarea Memorandumului privind transportul inter-modal din cadrul OCEMN – tr. III</p>	

Domeniile prioritare	Soluții ANB	PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA, FPAC
<i>Transportul de pasageri</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Combaterea transportului ilicit de pasageri și optimizarea rețelei de rute regulate; •Ajustarea tarifelor la transportul de pasageri și întreprinderea măsurilor care ar duce la reducerea pierderilor și diminuarea costurilor transportatorilor; •Achitarea datoriilor față de transportatori și elaborarea unui sistem eficient de compensare a cheltuielilor pentru transportarea categoriilor de pasageri cu înlesniri în transport. 			
SECTORUL CONSTRUCȚIILOR				
<i>Achizițiile publice</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Modificarea art. 46 și 59 din Legea nr. 96-XVI din 13.04.2007 privind achizițiile publice, a altor prevederi ale actelor normative în vigoare referitoare la achizițiile publice 			
<i>Calitatea în construcții</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Adoptarea unui Cod cu privire la locuințe 			
<i>Cadrul regulator cu privire la locuințe</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Adoptarea Legii cu privire la Casa Socială a Constructorilor 			

Domeniile prioritare	Soluții ANB	PAG 2013-2014	PA 2014	FPMA, FPAC
<i>Forța de muncă, protecția socială a lucrătorilor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Introducerea unei certificări profesionale a întreprinderilor din construcții cu scopul de a garanta lucrări de construcție corespunzătoare standardelor naționale în vigoare și armonizată la cerințele UE. 	Reformarea sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor și implementarea standardelor de performanță în construcții	161. Elaborarea Programului cu privire la actualizarea sistemului de documente normative tehnice în construcții, cu trecerea treptată la standardele europene – tr. IV	

■ Concluzii

După aproape trei ani de la lansarea priorităților ANB 2012-2013, atestăm un număr din ce în ce mai mare de priorități ale mediului de afaceri, care se regăsesc pe agenda de politici publice ale autorităților. Astfel, dacă cu ocazia raportului de implementare și monitorizare a priorităților ANB (octombrie 2012) regăseam în Planul de Acțiuni al Guvernului acțiuni corespunzătoare doar pentru **trei din prioritățile generale ANB**, peste aproape un an, în raportul de evaluare a implementării priorităților ANB (septembrie 2013) vorbeam deja despre acțiuni pentru **nouă din prioritățile ANB 2012-2013**, pe care le-am identificat în PAG 2013-2014, lansat cu câteva luni mai devreme.

În cadrul monitorizării implementării priorităților ANB 2013-2014, culminate cu raportul de față, în documentele de politici publice monitorizate nu am atestat vreo acțiune/măsură planificată doar pentru una din cele 13 priorități generale ANB, respectiv pentru cea de eliminare a plafonului la înregistrarea benevolă în calitate de plătitor de TVA. În schimb, o propunere în întâmpinarea acestei priorități am regăsit-o în proiectul politicii bugetar-fiscale pentru anul 2015.

Încă pentru o prioritate ANB 2013-2014, cea de aplicare automată a termenului maxim de tranzit prevăzut de legislația vamală, am regăsit doar o singură acțiune planificată, și doar în FPAC, lansată în luna ianuarie a anului curent. Pentru alte 11 din cele 13 priorități generale ANB am regăsit în schimb 18 activități în PAG 2013-2014, 14 acțiuni corespunzătoare acestora în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2014, 24 de acțiuni în FPMA 2013-2014 și 29 de măsuri în FPAC.

Presupunem că nu fiecare dintre acestea au fost inspirate direct din ANB 2013-2014, însă faptul că între timp au apărut încă două documente importante de politici, FPMA 2013-2014 și FPAC, care își pun ca scop să elimine constrângerile critice în calea afacerilor și să sporească competitivitatea businessului autohton, reprezintă o recunoaștere indirectă a faptului că insistența platformei ANB și a societății civile în promovarea priorităților mediului de afaceri, începe să producă roadele scontate. Asta cel puțin la nivel de apropiere a pozițiilor dintre viziunile celor două părți în privința priorităților și direcțiilor viitoare de evoluție. Totodată, acest lucru vorbește în favoarea conștientizării de către autoritățile publice a necesității unor acțiuni mai țintite și mai hotărâte pentru crearea unui mediu stimulator și atractiv de afaceri, decât formulările mai generale și mai camuflete din PAG și Planurile de acțiuni ale Guvernului. La acestea se adaugă și deja amintitele în raportul precedent activități în PAG și acțiuni în PA inspirate și preluate direct din prioritățile și soluțiile propuse de ANB.

Acest fapt conferă o responsabilitate și o importanță mai mare procesului de monitorizare și evaluare a implementării priorităților ANB. Dacă acum câțiva ani consideram prioritar să ajungă pe agenda autorităților cât mai multe soluții formulate în cadrul ANB, acum o semnificație mai mare o capătă rezultatele practice de implementare a acestor soluții și a acțiunilor guvernamentale inspirate de acestea. Și aici, ca și în cazul rapoartelor precedente, suntem nevoiți să atestăm în continuare o discrepanță mare între scopul și intenția acțiunilor declarate în documentele de politici, și efectul acestora resimțit la nivelul mediului de afaceri. Astfel, aprecierile mai mult decât modeste ale membrilor ANB cu privire la rezultatele implementării acțiunilor și măsurilor din documentele de politici publice, corespunzătoare priorităților ANB, contrastează mult cu aprecierile optimiste referitoare la numărul mare de soluții preluate de aceleași documente de politici din agenda businessului.

Măsurat ca impact resimțit la nivelul mediului de afaceri, dintre cele 13 priorități generale ale ANB 2012-2013, opt au fost apreciate ca „Parțial realizate/În curs de realizare” (trei în luna octombrie 2012 și cinci în septembrie 2013). Este vorba de optimizarea procedurilor de raportare obligatorie a mediului de afaceri față de autoritățile publice; stimularea creșterii nivelului de pregătire profesională a cadrelor întreprinderilor prin permiterea deducerii din baza impozabilă a cheltuielilor de educație și instruire a personalului; simplificarea procedurilor și reducerea numărului de documente necesare pentru

efectuarea exportului; excluderea obligației de plată a TVA la importul de echipamente și utilaje de producție; creșterea transparenței activității Serviciului Vamal și a predictibilității procedurilor și plăților vamale; aplicarea automată a termenului maxim de tranzit prevăzut de legislația vamală; asigurarea transparenței modului de calculare a valorii în vamă a mărfurilor; recunoașterea certificatelor de conformitate internaționale emise de către statele cu care RM a încheiat acorduri de recunoaștere mutuală.

În privința altor patru nu am atestat o schimbare (câte șapte în octombrie 2012 și septembrie 2013). Acest lucru se referă la aplicarea prezumției de nevinovăție mediului de afaceri în relația cu organele de control; oferirea posibilității companiilor de a se înregistra ca plătitori de TVA fără condiție de plafonare; stimularea importului de tehnologii noi prin reducerea poverii fiscale; reducerea poverii fiscale pentru activitățile vitale de stimulare a vânzărilor (marketing, publicitate și promovare, etc.) și de creare a condițiilor adecvate de lucru pentru angajați. În același timp, în privința uneia, ca și în raportul precedent (excluderea sancțiunilor exagerate față de business), a fost acordat calificativul „Situția s-a înrăutățit” (trei în octombrie 2012).

Detaliat, pe soluții concrete pentru fiecare din cele 13 priorități generale, situația se prezintă astfel: 20 soluții (51%) au fost apreciate cu calificativul „Parțial realizat/În curs de realizare”; în cazul a 18 soluții (46%) nu am atestat vreo schimbare, iar în privința uneia (a numărului și a mărimii sancțiunilor fiscale aplicate businessului), calificativul acordat a fost „Situția s-a înrăutățit”. Față de perioadele precedente aparent s-a înregistrat un progres (procentul soluțiilor notate cu calificativul „Parțial realizat/În curs de realizare” a fost de 28% în septembrie 2013 și 24% în octombrie 2012; iar calificativul „Fără schimbări” a fost acordat în privința a 64% dintre soluții în septembrie 2013 și 61% în octombrie 2012). În sfârșit, numărul soluțiilor apreciate cu calificativul „Situția s-a înrăutățit” s-a redus până la una singură (3%), față de 8% în septembrie 2013 și 14% în octombrie 2012.

Totuși, ca și în perioadele precedente, nici o soluție nu a putut fi notată cu calificativul „Realizat”. Astfel, concluzia de bază este că numărul și amploarea progreselor notate în acest raport, ca și în cele precedente, sunt deocamdată destul de limitate, pentru a vorbi despre un efect pe deplin sesizabil la nivelul mediului de afaceri și un progres calitativ în crearea unor condiții propice de activitate a businessului din RM pentru domeniile monitorizate.

Cu referire la prioritățile sectoriale, sectorul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor am regăsit trei activități în PAG 2013-2014, patru acțiuni în PA 2014 și alte șapte în FPAC și FPMA. Pentru sectorul businessului agricol și industriei vinului, în PAG 2013-2014 am regăsit trei activități corespunzătoare priorităților/soluțiilor propuse de Agenda sectorială, șase acțiuni se regăsesc în PA 2014, iar în FPAC încă două măsuri. Tot trei activități corespunzătoare priorității Agendei sectoriale prevede PAG 2013-2014 și pentru sectorul transporturilor, iar PA 2014 - două acțiuni corespunzătoare acestora. Pentru sectorul construcțiilor, doar una din soluțiile propuse de Agenda sectorială se regăsește într-o activitate din PAG 2013-2014 și o acțiune din PA 2014.

■ Recomandări cu privire la procesul de monitorizare

Multe dintre recomandările noastre din raportul precedent rămân valabile și acum. În primul rând, acestea se referă la **necesitatea continuării eforturilor de advocacy ale rețelei**. Așa cum menționăm și în raportul precedent, chiar în cazul priorităților în privința cărora am atestat un progres parțial, acțiunile realizate până acum nu corespund pe deplin așteptărilor businessului (de exemplu, optimizarea procedurilor de raportare obligatorie, permiterea deducerii din baza impozabilă a cheltuielilor cu hrana, transportul și instruirea angajaților, simplificarea procedurilor vamale, excluderea obligației de plată a TVA la importul de echipamente și utilaje de producție, aplicarea automată a termenului de tranzit prevăzut de legislația vamală, etc.).

Această recomandare este strâns legată de cea de **mediatizare mai largă a priorităților mediului de afaceri**, pentru a obține o rezonanță mai mare a problemelor cu care se confruntă acesta, inclusiv în privința modului în care autoritățile înțeleg să traducă în viață prevederile acceptate și preluate în cadrul dialogului cu sectorul privat.

La fel, în condițiile în care o mare parte din prioritățile mediului de afaceri prin intermediul Agendelor de business au ajuns să se regăsească în numeroase documente de politici publice, **crește rolul monitorizării și evaluării modului de implementare în practică a acestora**. Asta cu atât mai mult în contextul celor expuse mai sus, privind discrepanța dintre prevederile documentelor de politici publice, multe din care, inspirate din prioritățile mediului de afaceri, și rezultatele practice de pe urma implementării respectivelor prevederi. În acest sens, ar fi utilă, de exemplu, **instituirea unui mecanism de monitorizare de către ANB a principalelor documente de politici publice referitoare la mediul de afaceri**, inclusiv a celor la care ne-am referit în acest raport (PAG, PA, FPMA, FPAC).

Nu în ultimul rând, cu referire la agenda de priorități a ANB, ar fi utilă **revederea acesteia, în direcția formulării unor priorități mai înguste, explicite și ușor de urmărit**. Așa cum o mare parte din prioritățile actuale au un caracter prea larg (de ex., „optimizarea procedurilor”, „simplificarea procedurilor”, „îmbunătățirea interacțiunii”, etc.), este greu de urmărit realizarea acestora, dat fiind că formulările respective lasă loc de înțelegere și interpretare prea largă a acestora. Astfel, în funcție de perspectiva adoptată, în/din categoria acestora pot fi incluse sau din contra, excluse, mai multe acțiuni și măsuri. Concretizarea și detalierea acestora ar ajuta nu doar la urmărirea mai ușoară a îndeplinirii lor, ci și ar facilita mai mult realizarea acestora, așa cum nu ar lăsa prea mult loc de interpretări echivoce. **La fel de utilă ar fi și reducerea numărului soluțiilor formulate**, pentru a nu dispersa prea mult eforturile de promovare a acestora.

IDIS "Viitorul" reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) "Viitorul" este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

Iacob Hîncu 10/1, Chișinău
MD-2005 Republica Moldova
tel: 373 / 22 221844
fax: 373 / 22 245714
office@viitorul.org
www.viitorul.org